

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
 Ziarul apare Marția și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză —
 Articole nepublicate nu se inapozază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Nr. 2645 Pres.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu și mitropolit al românilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramurăș.

Iubitului cler și popor din arhidieceasa noastră, dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos.

Având în vedere §§-ii 89 și 90 din Statutul Organic, convocăm și prin aceasta declarăm convocat Sinodul ordinar al arhidiecezei noastre în biserica catedrală din Sibiu în *Dumineca Tomii*, adică în *2/15 Aprilie a. c., la 9 ore a. m.*, când se vor începe ritualele bisericești, ear după acestea va urma deschiderea Sinodului în localul designat spre acest scop.

Sibiu, la 14/27 Martie 1923.

Nicolae Bălan
 arhiepiscop și mitropolit

Nr. 2845 Prez.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu și mitropolit al românilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramurăș.

Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos.

Fără de vărsare de sânge nu se face iertare.
 Ep. către Evrei 9, 22.

Luminoasă, ca un răsărit de soare așa se înfățișează și de data aceasta printre noi — iubiților mei fii sufletești — sărbătoarea cea mare a Învierii Domnului.

În lumina ei să ne scaldăm sufletele și să ne curățim simțirile, ca să putem rosti din adâncul inimilor noastre: *Hristos a înviat!* — și cu convingerea cu care apostolii întorcându-se dela groapa goală vesteau minunea învierii, să putem răspunde și noi: *Adevărat că înviat!*

«Să ne luminăm cu prăznuirea și unul pe altul să îmbrățișăm. Să zicem; fraților! și celor ce ne urăsc pe noi; să iertăm toate pentru Înviere... Că din moarte la viață și de pe pământ la cer, Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi».

Cântare de biruință să cântăm și cu ea să proslăvim această minunată zi a biruinții!

* * *

Dar, în mijlocul bucuriei zilei de astăzi, să nu uităm, iubiților mei, că în dosul biruinții pe care ni-o vestește ea, stă crucea și răstignirea, stă Vinerea Patimilor, stă

jertfa cea mare de pe Golgota. Ea ne spune că, așa cum este astăzi lumea și cum sânt oamenii dintr'însa, «fără de vărsare de sânge nu se face iertare», fără de vărsare de sânge nu este mântuire, fără de vărsare de sânge nu pot răsbi printre oameni și în oameni, înlăuntrul lor, lucrurile cele izbăvitoare ale lui Dumnezeu.

Aceasta se părea că nu mai voiau s'o creadă și s'o înțeleagă oamenii veacului nostru. Ei se socoteau atât de înțelepți și atât de ridicați peste vremile de mai înainte, încât își închipuiau că cu învățătura și cu născocirile lor, cu legile și cu rânduielile lor, cu programele și cu meșteșugurile lor, vor aduce pas cu pas, dar sigur, tot mai aproape desăvârșirea și fericirile ei.

Dar iată că izbucni crâncenul războiu prin care am trecut, vărsarea de sânge ca și care alina și grozavă nu s'a pomenit pe acest pământ. Ea a deschis din nou ochii oamenilor înțelegători și i a făcut să vadă, că e amăgire să crezi că drumul vieții e neted și drept, că alergarea după ținta mare a progresului și fericirii te duce numai printre straturi de flori.

Sânt, ce e drept, și popasuri liniștite. Dar ele trec și cotiturile încep din nou. Binele răzbește pe drumuri de sânge. Cu cât ținta spre care aleargă oamenii le cucerește mai mult sufletele, cerându-le să se uite pe sine și să nu-și bage în seamă interesul lor, cu atât războiul se desfășoară mai crâncen, războiul din inimă, războiul din case și familii, războiul din locurile de întrunire, războiul cu vorba, războiul cu scrisul, războiul cu toate armele, războiul cu mintea și războiul cu trupul. Putem spune cuvântul, că și drumul faptelor celor mari și mântuitoare ale lui Dumnezeu, răzbate tot prin sângele oamenilor.

Pentru-ce se întâmplă aceasta? Eu cunosc multe păreri ale celor ce au voit să răspundă la această întrebare. Dar un singur răspuns mi se pare că deslegă taina aceasta care apasă viața omenească. Pricina pentru care lucrul lui Dumnezeu străbate pe căi pline de sânge — este păcatul oamenilor. El se împotrivesc de câte-ori lucrul lui Dumnezeu caută intrare în lumea aceasta. Păcatul se răsvrătește, de câte ori voia lui Dumnezeu e să ajungă stăpână pe inimile oamenilor și să alunge din ele toate poftele și patimile și interesele cari îl leagă de acest pământ. Atunci păcatul se pune în mișcare și mobilizează toate puterile din lume și toate gândurile ascunse în suflet, cari stau în slujba lui. El își adună oștiri peste

oștiri de robi ai săi și de oameni cari îi slujesc cu însufletire. Tot felul de arme îi stau la îndemână. Lui nu-i lipsesc banii și nici priceperea. Și astfel strigând «O-sana» și «Răstignește-l pe el», cu Caiafa și cu Pilat, cu soldați și cu Iuda, păcatul pornește ca să prindă pe Domnul și să-L lege, să-L tradeze, să-L judece și să-Lucidă. Că pe cel ce-i stă împotriva, pe acela nu-l iartă și-l prigonește până la sânge.

Și nu sângele celor fără de lege, ci sângele celor drepti și sfinți îi trebuie păcatului. Pe cum în război s'a vărsat sângele celor mai buni fii ai popoarelor, așa și în lupta împotriva păcatului trebuie să sângereze și să cadă ceice stau în șirurile cele dintâi, ceice poartă steagul adevărului și sânt oștenii împărăției lui Dumnezeu. Înțelegeți acum, pentruce Domnul Hristos la sfârșitul vieții sale pământești nu s'a urcat pe vre-un tron de aur, nici nu și-a așezat pe cap coroană strălucitoare de pietre scumpe, ci purtând sarcina lumii și-a plecat fruntea până în țărâna pământului și trupul și l-a dat să fie pironit pe lemnul crucii. Aceasta a fost urmarea păcatului și isprava lui. Nu este voia lui Dumnezeu ca așa să fie lumea și oamenii. Dumnezeu nu vrea sângele, ci vrea inimile noastre; nu vrea moartea, ci vrea viața noastră. Voia lui Dumnezeu este ca lumea să fie plină de lumină, de frumseță și de pace, ear oamenii să trăească ca fiii ai Lui și ca frați într'olaltă.

Dar păcatul vrea altfel. El ne desparte de Dumnezeu și ne face în mii de chipuri unelte ale lui. Și când Dumnezeu trimite pe ai Săi la luptă împotriva păcatului, atunci îi trimite la lupta cea mai crâncenă. Ostași făcuți cu sila nu pot duce această luptă, ci numai ceice se angajează de bună voie. Dar nici aceștia nu sânt prea tari, căci și ei toți au înnotat în apele tulburi ale păcatului. Nu este om care să nu fi slujit păcatului. Pe toți îi cunoaște păcatul. Și chiar când oamenii stau de partea lui Dumnezeu și cad în lupta pentru lucrul lui Dumnezeu, totuși păcatul nu este înfrânt cu desăvârșire de cătră dâșii.

Dar iată că vine Hristos Domnul. Și de Dânsul s'a apropiat păcatul, punându-și la încercare ispitele și meșteșugurile. Dar înzadar. Mântuitorul n'a intrat în slujba lui și nici o clipă n'a purtat lanțurile lui. El a fost cu totul fără de păcat. Toată ura și toată furia și-a îngrămădit-o păcatul, toate puterile și oștirile lui și le-a adunat, ca să dea asalt asupra lui Hristos. Dar de geaba. Mântuitorul i s'a împotrivit până la sânge. Cinstitul și sfântul Lui sânge a curs în șiroaie, trupul

Lui mort a fost așezat în mormânt, viața Lui, ca și care alta atât de curată n'a mai văzut pământul, s'a luat dintre cei vii. După acest sânge se dorea cu sete nepotolită păcatul. În sângele Lui voia el să înnece împărăția pe care a venit să o aducă în lume Hristos.

Dar zdrobind vasul cel sfânt și lăsând să curgă dintr'insul sângele nevino-vat, păcatul a dat peste ceva ce nu putea fi zdrobit, a întâlnit voința cea ascultătoare până la moarte, care n'a putut fi îndoită și înfrântă, dar de care însuși păcatul lovindu-se s'a frânt și s'a zdrobit ca de un părete de stâncă neclătită peste care n'a putut trece. Și din dosul acestui părete s'a înălțat luminoasă și maestatică, ca soarele în răsărit, voința dumnezeiască a iertării, jertfa izbăvitoare a milostivirii, nemărginita iubire către păcătoși a Mântuitorului care s'a dat pe sine pentru viața lumii.

În această lumină care împrejmuiește pe Cel-ce a lăsat groapa goală, să intrăm și noi. Pe razele ei se coboară în suflete grația cea mântuitoare și darul iertării. Aici găsim aierul cel înviorător pentru suflet, puterea dătătoare de viață, care ne trebuiește. Prin Cel-ce a ieșit din mormânt ca un mire ne întinde Tatăl cere-sc brațele sale iubitoare și ne deschide inima sa părintească. Prin Fiul ne arată Tatăl iubirea sa cea fără margini: «*Că așa a iubit Dumnezeu lumea, cât și pe Fiul său cel unul născut l-a dat, ca tot celce crede întru dânsul să nu piară, ci să aibă viață de veci*» (Ioan 3, 16). Prin sângele Lui am câștigat noi iertare și mântuire din păcatele noastre. Lângă crucea Lui să ne plecăm genunchii și cu lacrimi de căință să-i cerem iertare; lângă crucea Lui să simțim căldura iubirii care s'a jertfit pentru păcatele noastre și prin puterea binefăcătoare a crucii să ne întărim voința de-a nu ne despărți de acea iubire, ci să o facem să rămână întru noi și noi întru dânsa.

«Paștile cele mari și prea sfințite, Hristoase! O înțelepciunea și Cuvântul lui Dumnezeu și puterea! Dă-ne nouă mai adevărat să ne împărtășim cu tine în ziua cea neînserată a împărăției Tale... O dumnezeescul! o iubitul! o prea dulcele tău glas! Că cu noi te-ai făgădui să fii cu adevărat, până la sfârșitul veacului, Hristoase; pe care întărire de nădejde credincioșii avându-l, ne bucurăm».

Cu aceste simțăminte întâmpinând praznicul luminat al Învierii Domnului, Vă urez din toată inima mea ca să-l petreceți cu sănătate, cu mulțumire și cu bucurie și să vă învredniciți a-l ajunge cu toții întru mulți și fericiți ani.

Împărtășindu-vă arhieriasca Noastră binecuvântare, am rămas

Sibiu, la sărbătoarea Învierii Domnului din anul 1923

Al vostru al tuturor de tot binele voitor:

Dr. Nicolae Bălan,
arhiepiscop și mitropolit.

Noua constituție. Suveranul nostru a semnat decretul de sancționare a constituției. Monitorul Oficial a apărut cu promulgarea. Sancționarea constituției este adusă la cunoștința țării prin circulara ministerului de interne trimisă prefecturilor de județ. Toate preteracturile au luat măsuri pentru arborarea drapelului, în 24 Martie 1923, în toate comunele din județe. Duminecă s'au oficiat servicii religioase în toate bisericile, la care au asistat reprezentanții autorităților și public numeros, căruia i s'a adus la cunoștință actul votării și sancționării constituției nouă.

Conștiința ortodoxă

(=) Noua constituție a statului român, votată acum în parlamentul țării, se înfățișează ca înfăptuirea unei reforme democratice și naționale, la care slujitorii bisericii ortodoxe a neamului, identificându-se în orice vreme cu soarta și aspirațiile poporului, au venit cu partea lor de contribuție în dorința de a consolida tinărul stat întregit.

Democratismul clerului ortodox ardelean, în înrăurirea sa educativă asupra maselor poporului nostru, este lămurit exclusiv de I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* în marele discurs ținut la senat. Cuvintele colorate și de perfectă coerență, rostite cu această ocazie de înaltul reprezentant din Ardeal al sfintei noastre bisericii ortodoxe, nu conțin nimic din asprimea polemiilor obișnuite, nici chiar după întreruperile ce provocau răspunsul pe loc al vorbitorului. Cititorii noștri vor putea urmări în întregime cuvântarea aceasta luminoasă, calmă și documentată, care o publicăm în numărul de față al ziarului nostru și vor vedea cum reformele democratice se afla în deplina concordanță cu ceea ce propovăduiește biserica ortodoxă română.

Democrația — a spus înaltul prelat — are cele mai întinse legături, așa putea zice legături genetice cu evangelia mântuitorului Hristos. Pe acest temei reprezentanții bisericii ortodoxe concep principiul democratic în același timp și ca un principiu național.

De aceea biserica ortodoxă a fost în stare să păstreze, de-a lungul veacurilor, întreaga comoară sufletească a poporului românesc din Ardeal împotriva acelor cari voiau să-i schimbe «legea» și să i-o desființeze.

Năzuințele de prozelitism ale protestanților veacului al 17-lea au întâmpinat dărză rezistență în sufletul poporului nostru. Presiunile și brutalitățile calvinilor din Ardeal nu l-au putut clinti în statornicia lui pe lângă vechea credință. Regii Ungariei și papii, aliații lor, câte n'au pus în mișcare pentru a-i sguđu din temelie conștiința ortodoxă și a-l converti la catolicismul apusean, — la moartea noastră ca neam.

Dar această conștiință a ortodoxiei, care stăpânea latent în sufletul maselor populare, li-a dat puțința d'a se opune încercărilor de-a le face să se lapede de biserica lor ortodoxă. Însăși partea bisericii ardeleni, ruptă de noi și trecută sub ascultarea papei, n'are alți credincioși în sinul poporului său, decât aceiași oameni cari nu și reneagă trecutul, obiceiurile, limba și «legea», — (exceptiile întăresc, firește, cu atât mai vărtos, regula și în cazul acesta).

Istoria bisericii ortodoxe arată nenumărate exemple, în care conștiința ortodoxă a poporului nostru a izbucnit atât de fulgerător, încât a pus în uimire și în zăpăceală pe stăpânitorii cari se apropiu de el cu porunci împărătești dela Viena d'a se lăpăda de ortodoxie.

Conștiința ortodoxă a format comunitatea sufletească între fiii aceluiaș popor și a împedat acțiunea dușmanilor de-a ne subjugă și desnaționaliza. În suferințe ne-a mângăiat, în necazuri ne-a încurajat, ea ni-a susținut nădejdele de mai bine, și ne-a pregătit pentru zilele desrobirii de astăzi.

Așa a fost în trecut. Dar astăzi?

Conștiința ortodoxă, care în veacurile de asuprire a lucrat în mod latent, va trebui ca acum, după descătușarea tuturor forțelor naționale, să se vadescă, în mândrețea ei, cu toată puterea de care e capabilă.

Astfel b. o., ca să facem o comparație în cele exterioare, alături de domul, în arhitectură gotică, ce se înalță în cutare oraș al Ardealului, nu mai poate sta bisericuța noastră prea modestă și pitită într'un colț de mahală; ne trebuie locaș încăpător care, dacă nu va întrece în dimensiuni domul gotic, cel puțin să nu rămâie cu totul în dărătul lui... Acelaș lucru, bine înțeles, îl cerem și în cele interne cu aceeaș hotărâre.

Ortodoxia credințelor noastre să o facem văzută în fondul ei de adevăr divin, reprezentându-o și afirmându-o în forme tot mai superioare, mai strălucite și mai cuceritoare.

Conștiința ortodoxiei să fie un îndemn statornic pentru slujitorii bisericii de a-și înnoi însufletirea și de a-și încorda toate puterile pentru îndeplinirea sfintei misiuni ce o au astăzi în mijlocul poporului.

Domnul ne a învrednicit de am ajuns timpuri nouă, când popoarele privesc cu mare luare aminte la țara noastră și o judecă în condițiile actuale.

Să dovedim, că ne știm adapta cerințelor vremii și rolului ce ne așteaptă în desfășurarea evenimentelor din răsăritul Europei.

Să ținem înălțată conștiința ortodoxă, care, credincioasă tradiției, nu urmărește scopul să stăpânească pe alții, ci caută puțința de a munci în folosul neamului și a fi și de aici încolo razim pentru statul acesta apărut de biserica noastră strămoșească.

Alegerea noilor episcopi. Așa numitul, mare colegiu electoral, format din parlamentari și din membri sinodului și ai consistorului bisericesc, s'a întrunit în 29 Martie a. c. la cameră să aleagă șase episcopi în locurile vacante.

După oficierea serviciului divin la Mitropolie, membrii trec în incinta Camerei, unde I. P. S. Sa Mitropolitul primat ocupând fotoliul prezidențial deschide adunarea.

Constituindu-se biroul s'a procedat la alegere.

S'au proclamat aleși următorii:

La eparhia de Roman: *Lucian Triteanu* cu 238 voturi din 246 votanți;

La eparhia Buzăului: *Pr. Gh. Niculescu*;

La eparhia Dunării de jos: *Iacob Antonovici*;

La Constanța: *Pr. Ilie Teodorescu*;

La Hotin: *Ep. Visarion Puiu*;

La Cetatea Albă: *Prof. Dr. Nic. Cotlarciuc*.

Arhim. Iuliu Scriban a obținut 11 voturi.

Parlamentarii basarabeni, fără deosebire de partid, au depus la biroul marelui colegiu o declarațiune, unde se protestează contra faptului prin care «se violează cu desăvârșire dreptul bisericii basarabene de a-și alege chiriarhii». În semn de protestare, parlamentarii basarabeni n'au participat la vot și s'au retras din marele colegiu. —

Felicitând călduros pe noii episcopi ai bisericii ortodoxe, asupra importanței acestei alegeri și a distincțiilor ei slujitori vom reveni.

Tot ce regretăm din adâncul inimii noastre că un bărbat de cultura și vrednicia păr. arhimandrit I. Scriban, nu a intrat între cei aleși. Dureros!

Evanghelia și Democrația Ortodoxia și Neamul Biserica și Statul.

Vorbire rostită cu ocazia discuțiunii generale asupra Constituției, în ședința dela 12 Martie 1923 a Senatului român *

de

I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae

(După notele stenografice)

*Domnule Președinte!
Domnilor Senatori!*

Cuvântul meu ar putea să fie foarte scurt, cuprinzând declarațiunea că mă identific întru toate cu punctul de vedere pe care vi l-a înfățișat I. P. S. Sa Mitropolitul Primat în strălucita sa cuvântare (Aplauze).

Dacă voi zăbovi totuși și eu la această tribună, o fac pentru importanța operei ce avem de îndeplinit, și pentru că să arăt, ca reprezentant din Ardeal al sfintei noastre biserici ortodoxe române, cât de puternică este unitatea de cugetare și simțire în întreaga biserică a țării noastre (Aplauze).

Și am simțământul că prin cele ce vi le comunic sunt ecoul convingerilor clerului și ale întregului nostru popor din Ardeal, care, liniștit în conștiința sa pe urma înfăptuirii idealului național, sigur de sine și înțelegător de misiunea sa în lume, așteaptă cu nerăbdare să i se dea cu un ceas mai curând așezămintele menite să consolideze viața noastră de stat. (Vii aplauze).

În adâncul conștiinței sale și aducător aminte de suferințele grele prin care a trecut ca să-și păstreze întreaga sa ființă națională, poporul românesc din Ardeal nutrește simțemintele cele mai curate de iubire către toți frații săi din cuprinsul țării și neperitoare îi va rămâne recunoștința pe care o datorește tuturor acelor care au adus o jertfă, pentru desrobirea lui (Aplauze îndelung repetate. Ovațiuni).

Deasupra tuturor luptelor și certelor de partid, vor rămâne fixate cu toată sfințenia în inima poporului ardelean aceste simțeminte; și eu care sunt păstorul lui duhovnicesc, mă simt dator să aduc din Ardeal, în mijlocul învrăjbirilor de astăzi, această veste bună a iubirii frățești, singura creatoare de fapte mari (Senatul întreg ovaționează îndelung).

Democratismul Clerului Ortodox din Ardeal

Domnilor senatori, având să ne spunem cuvântul referitor la așezământul fundamental al statului nostru întregit, căruia i se aduce lauda de a sta pe temelia principiilor democratice sănătoase, noi reprezentanții bisericii nu ne găsim o singură clipă în perplexitate, pentru că principiile democratice ne călăuzesc și sufletul nostru

românesc. Noi slujitorii bisericii ortodoxe a neamului, dacă avem vre-o glorie, aceasta este: de a ne fi știut identifică în toate vremile cu soarta poporului nostru, și în bine, și când i-a mers rău.

Noi suntem străini de ceea ce se numește clericalism, și ceice vorbesc de clericalism, referindu-ni-l nouă, importează din alte părți o lozincă străină și care nouă nu ni se potrivește. La noi nu a existat clericalismul și

La noi, asemenea împrejurări care să dea naștere clericalismului, n'au existat și nu există. Noi nu ne temem de nici una dintre sănătoasele reforme democratice care s'au înfăptuit în cuprinsul țării noastre și pentru binele neamului nostru (Aplauze).

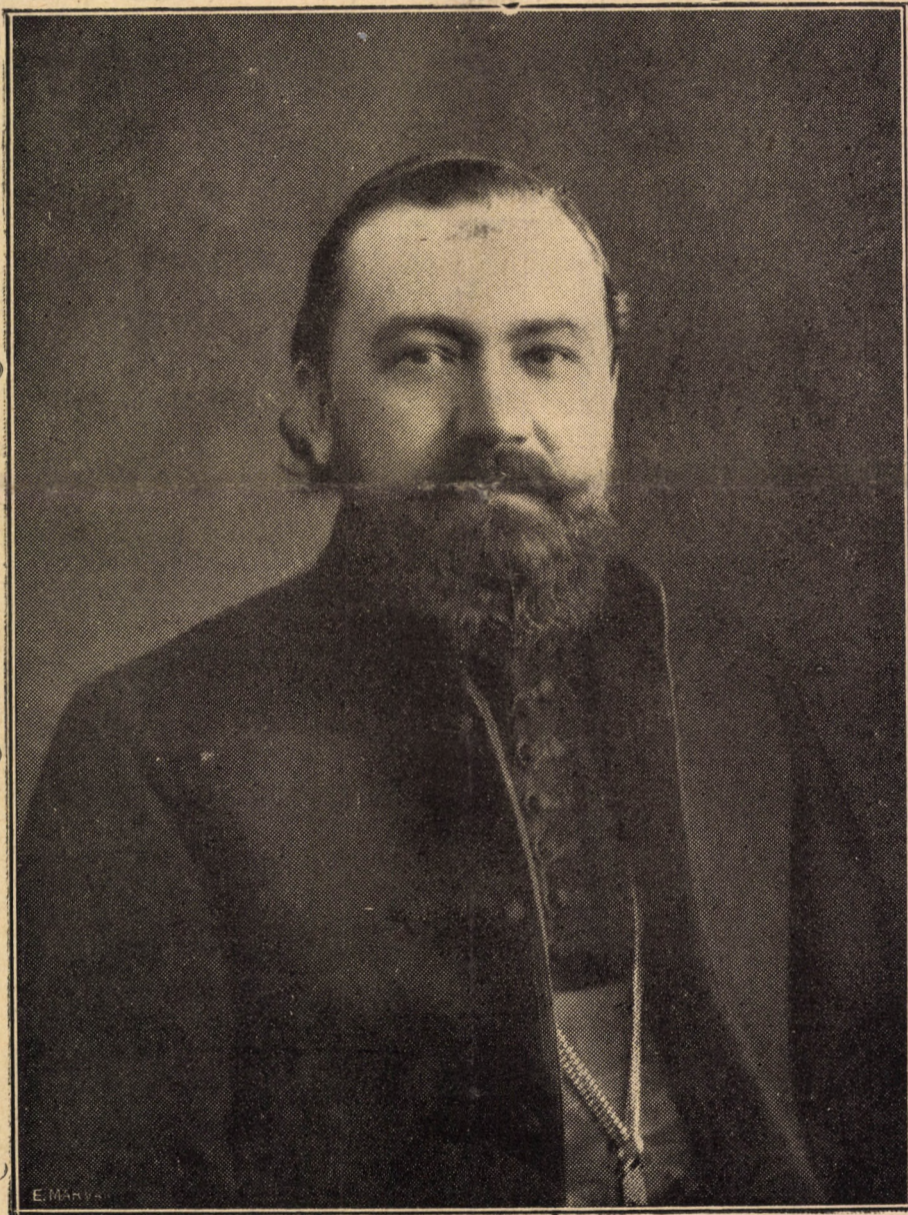
Noi nu ne temem, ci ne bucurăm și dăm binecuvântarea noastră asupra reformei agrare (aplaude, bravo!) chemată să pună poporul nostru în stăpânirea pământului pe care în șiruri lungi de generații l-a lucrat cu sudoarea frunții sale, luând însă alții roadele muncii sale (Aplauze prelungite).

Noi nu ne temem, ci ne bucurăm de reforma electorală și de toate celelalte reforme ce vor urma, având convingerea că prin ele se va ridica pătura largă a țărânimii noastre (apl. prelungite), baza pe care se sprijină țara noastră. Noi ne bucurăm de aceste reforme democratice, fiindcă avem încredere în poporul nostru, în cumințenia și în sufletul lui, în ale cărui taine, noi mai ales ca duhovnici am putut pătrunde mai adânc, și astfel vă putem da D-voastre încredințarea că merită acest popor toate binefacerile sănătoasei democrații (Apl. prelungite).

Evanghelia și Democrația

Eu, când vorbesc de democrație, în legătură cu proiectul de Constituție ce ni s'a prezentat, nu mă gândesc nici decum la ea ca la un program al unui partid politic, ci sub democrație înțeleg ceva mai larg; înțeleg o întreagă concepțiune de viață care îi dă drept omului să fie considerat și ca scop pentru sine, nu numai ca un mijloc, ca o unealtă, ca un obiect în rândul celorlalte obiecte în mecanismul vieții naturale. Și acest drept,

pe seama omului, pe seama sufletului, pe seama personalității îl reclamă democrația nu numai pentru ceice au fost favorizați printr'o naștere mai aleasă, ori au fost favorizați de alte împrejurări, ci și pentru numărul mare al acelor fără de munca și fără truda cărora nu ar exista nici bogăție, nici cultură, nici situații înalte, nici alt bineal civilizațiunii (Apl. prelungite). În acest înțeles luată democrația, găsesc că ea are cele mai intime legături, așa putea zice legături genetice cu evanghelia Mântuitorului Hristos.

I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. NICOLAE BĂLAN

nu există, fiindcă lipsesc condițiile, pentru ca el să poată exista. Clericalismul s'a ivit în țările apusului, unde biserică în decursul evului mediu a urmărit tendințe de dominațiune asupra puterii civile, iar preoțimea s'a constituit în caste cu interese particulariste și egoiste; iar când statul modern s'a trezit la conștiința suveranității drepturilor sale, pe care a știut să și le reclame, atunci preoții din acele părți s'au pus în situațiune de apărare a privilegiilor de cari s'au bucurat.

* În aceeași ședință vorbiseră în numele minorităților confesionale senatorul sas Schullerus și I. P. S. Sa mitropolitul Suciu dela Blaj. Acesta din urmă a pus în discuție chestia confesională la Români, pledând pentru apropiere de papism. La aceasta a primit imediat răspuns din partea I. P. S. Sa mitropolitului nostru.

Știți, că creștinismul este prin excelență religiunea personalismului. El așează în centrul tuturor preocupărilor omenești, ideea personalității, valoarea morală și demnitatea omului, pe care se silește s'o înalțe prin credința în Dumnezeu, prin devotamentul către voia lui Dumnezeu, și prin punerea în lucrare a tuturor forțelor spirituale care se desprind din acest devotament. Și într'adevăr, dacă personalitatea și valoarea morală a omului nu ar stă în centrul tuturor preocupărilor noastre, atunci ar trebui să ne schimbăm radical părerile despre valoarea tuturor lucrurilor acestei lumi și acestei vieți, pentru că zis-a Mântuitorul: «*Ce i-ar folosi omului de-ar dobandi lumea toată, și și-ar pierde sufletul său?*» Iată ce înrudire mare găsec eu între democrație concepută ca principiu etic și între marea doctrină a evangheliei lui Hristos. Pentru aceasta noi, reprezentanții acestei Evanghelii, salutăm din inimile noastre democrația și ne declarăm aderenții ei, nu aderenți improvizați peste noapte la porunca vremurilor noi, ci aderenți născuți și crescuți prin toate povețele tagmei căreia aparținem (Aplauze prelungite). Noi suntem ridicați din popor. Pentru poporul nostru trăim și pentru el muncim, înprospătându-ne mereu forțele din izvorul neistovit al bogăției sufletului lui (Aplauze).

Democrația pe tărâmul politic și național

Acestui mare principiu etic, acestei concepțiuni a democrației, i se poate da o largă aplicare pe terenul politic. Pe terenul politic principiul democrației precizează îndeosebi două lucruri: Mai întâi o astfel de alcătuire a organelor puterii de stat, care să permită cooperarea și răspunderea tuturor cetățenilor la conducerea statului și la buna lui îndrumare, iar la rândul al doilea democrația cere o astfel de precizare a scopurilor statului care să îngăduie și să facă cu puțință o cât mai largă și mai dreaptă împărțire a tuturor cetățenilor la bunurile materiale și spirituale pe care le acordă statul.

Se înțelege că există multe piedici, mai ales de ordin tehnic, pentru a înfăptui democrația, piedeci la care cu ocaziunea aceasta nu mă pot referi mai pe larg.

Noi reprezentanții bisericii concepem principiul democratic în același timp și ca un principiu național. Noi vedem marea variațiune și bogăție de forme în care se înfățișează popoarele diferind prin originea lor, prin structura lor trupească și sufletească, prin limba și obiceiurile lor, prin trecutul lor, prin toată conștiința cu care se înfățișează pe arena istoriei. În factorul național noi vedem elementul individual și elementul general omenească împreunate într'o sinteză creatoare. Greșesc aceia care cred că naționalismul ar fi un punct de vedere învechit și care prin urmare se fac purtătorii de cuvânt ai lozincelor turburi ale internaționalismului și ai altor lozince care au tendința de a destrămă operele alcătuite prin puterea ideii naționale. O lege biologică ne spune că speciile din natură, cu cât se desvoltă mai mult, cu atât se diferențiază mai mult unele de altele și cu atât se fixează fiecare mai pregnant în interiorul său. Această lege biologică mi se pare că se poate aplica și pe tărâmul vieții popoarelor. Spuneți-mi dv. când au fost popoare ca Francezii, ca Englezii ca Germanii, mai naționaliste în toată ființa

lor decât astăzi, când au ajuns la cea mai înaltă desfășurare culturală și de civilizație?

Iată cum naționalitatea, cu cât mai mult va progresa cultura, va rămâne o putere constitutivă a vieții popoarelor, iar naționalismul, decurgând din acest fapt al naționalității, va fi un sentiment care va pune în mișcare cele mai nobile și generoase sentimente, care va disciplina individul ca să-și tempereze egoismul său și să se devoteze unor scopuri mai superioare decât eul său, o putere care va servi ca izvor de însufletire și jertfe în clipele mari ale neamului (Aplauze).

Rolul clerului față de popor

Iată de ce, noi, biserica, îmbrățișând concepția etică a democrației și a naționalismului, ne bucurăm văzându-o pusă la temeliiile largi ale constituției care ni se prezintă (Aplauze).

În noi Domniile Voastre să nu vedeți reprezentanții întârziati ai unor instituțiuni medievale, nici oameni care nu ne știm adaptă cerințelor vremii, ci noi, reprezentând principiile veșnice ale evangheliei, ne bucurăm când vedem că din cuprinsul lor, fărămă după, fărămă se realizează tot mai mult în viața omnirii, sub conducerea planului providenței (Aplauze).

Iată de ce vă rugăm ca să stați și D. Voastră tot atât de aproape de așezământul sfânt la care slujitori suntem noi, reprezentând printr'însul interesele cele mai superioare ale sufletului neamului nostru (Aplauze).

Nu veți întâlni niciodată din partea noastră și a bisericii noastre o piedecă în calea năzuințelor d. voastră spre înaintare și spre progres.

Biserica noastră este instituțiunea care păstrează, dupăcum a spus-o I. P. S. Sa Mitropolitul Primat, sufletul neamului dealungul veacurilor și toate comorile acestui suflet.

Biserica a contribuit și ea prin partea ei de muncă, la înfăptuirea gândurilor și a aspirațiilor mari ale neamului.

Îndeosebi și-a dat contribuția ei însemnată ca sufletul acestui neam să se constituie unul și același dela o margine etnică până la cealaltă. Împărțindu-i aceeași învățătură, săvârșind sfânta slujbă în același dulce graiu românesc și dând aceleași îndrumări simțirii românești de o parte ca și de cealaltă a Carpaților, în ciuda nedreptelor granițe, această biserică a înfăptuit unitatea sufletească a neamului nostru. (Aplauze). Atunci când a învățat pe toți fiii acestui neam a se ruga în vremuri grele la fel, s'a înfăptuit dela Nistru până la Tisa marele front al sufletelor, care front a fost condițiunea *sine qua non* ca dorobanțul cu vitejia lui neîntrecută să tragă granițele politice (Aplauze puternice, bravo).

Și astăzi, orice s'ar spune, acest suflet este unul în credințele și în toate aspirațiunile lui (Aplauze).

Hristos nu s'a împărțit niciodată, înalt Prea Sfinte frate, în mijlocul neamului românesc (aplauze) și acest neam se închină și astăzi la fel, și aci și dincolo, în Ardeal, prin toți fiii săi, fiindcă biserica noastră ortodoxă a înfăptuit în vremurile cele mai grele, atunci pe când I. P. S. Ta nu ai fi avut pe cine reprezintă în mijlocul poporului românesc, a înfăptuit unitatea sufletească și unitatea de credință, care nu a putut fi zdrobită de nici un dușman în sânul neamului nostru (Aplauze)

Biserica ortodoxă în sânul neamului românesc

Imi vine în minte, domnilor senatori, un tablou pe care l-am văzut într'o pinacotecă din apus, și al cărui artist voia să simbolizeze printr'însul ideea singurătății. Concepția artistică pe care și-a ales-o eră aceasta: în mijlocul unui pustiu, a unei mări de năsip, un biet beduin călător, pe când soarele apune, se coboară de pe animalul său de povară, își întinde pe năsip micul covoraș ce-l purtă cu sine, și se apleacă și se închină, întors cu fața către Meka, după îndemmurile legii sale.

Tabloul, în adevăr, după prima impresie îți trezește ideea singurătății. Dacă pătrunzi însă mai adânc în sufletul tabloului, te convingi că tocmai acea solitară rugăciune scoate pe obositul beduin din singurătatea pustului și îl transportă în marea comunitate sufletească a milioanelor de frați ai săi de pretutindeni, cari atunci când soarele apune, întorși cu toții cu fața spre Meka, se închină după obiceiul credințelor lor.

Un astfel de front sufletesc, o astfel de comunitate, prin îndrumările credinței, a înfăptuit biserica noastră ortodoxă în sânul neamului nostru. Și acea comunitate a fost atât de puternică, încât nici unul din vrășmașii acestui neam, cu toate sfortările ce le-au dat, nu au fost în stare s'o dărâme (Aplauze).

Nu a fost în stare, prea iubite frate, s'o dărâme nici atacurile venite dela scaunul din Roma, pe vremea când trimitea pe regii Ungariei în cruciade împotriva noastră, a «schizmaticilor» dela răsărit, cu gândul ca să ne nimicească, să ne «extirpeze» de pe fața pământului. Imi aduc aminte că tocmai cuvântul acesta se găsește într'un document al lor. Și s'au coborât trimișii scaunului papal pe pământul românesc și prin alte multe mijloace de propagandă, prin orduri de călugări, au înființat ba la Siret, ba la Argeș, la Baia, la Bacău, centre vlădicești ca să ne înșele sufletele noastre. Au putut să se furișeze în încăperile domnitorilor și până la urechile soțiilor lor și să le moamească pentru o clipă trecătoare. Poporul românesc însă, în întregimea lui, a refuzat categoric și sistematic toate încercările de a se atinge de ortodoxia credințelor lui, credință care se identificase cu sufletul său românesc! (Aplauze).

Poporul român și catolicismul

Aceasta este dovada istoriei, și Frăția Ta, dacă ai ascultă șoaptele inimii întregului nostru popor și mai ales ai desluși inimile propriilor credincioși ai I. P. S. Tale, mi-ai da dreptate când susțin teza, că poporul românesc a refuzat în toate vremurile catolicismul (Aplauze). Pentru că de două sute de ani și mai bine de când s'a urzit din inițiativa Habsburgilor și s'a purtat prin propaganda iezuiților acest plan de ademenire la papism, unirea cu Roma nu a putut să pătrundă în sânul poporului românesc și, Te rog, dela această tribună, și-ți pui mâna pe inimă și să-mi răspunzi sincer: Există astăzi, după două sute și mai bine de ani de propagandă catolică, catolicismul în sânul și în sufletul poporului românesc care aparține bisericii unite?

I. P. S. Sa Mitropolitul greco catolic Vasile Suciu: Credința e cea veche.

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae Balan: Eu știu că nu există, eu știu că poporul se simte unul și același și acest popor, trecut la biserica papistașă, trăiește și astăzi

exact în aceleași tradiții de viață religioasă și bisericească în care a fost crescut până la 1700 și în care trăește marea majoritate a fraților săi care a rămas credincioasă bisericii ortodoxe (Aplauze).

Aceasta este situațiunea, și ea ne umple inima de bucurie. Dacă ai pus chestiunea aceasta în discuțiune, îmi dai dreptul să-ți răspund că poporul românesc întotdeauna și energic a refuzat catolicismul.

I. P. S. Sa Mitropolitul greco-catolic Vasile Suci: Credința e cea veche.

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae Bălan: Și atunci dela această tribună vrei a ne convinge prin citate din dl Slavici, și din alții pe cari eu nu i cunosc, vrei să ne convingi de foloasele ce le-ar fi trās poporul nostru dacă s'ar fi lepădat de legea ortodoxă și ar fi primit catolicismul?! Oameni singuratici pot să se renege, pot să se lapede de trecutul lor, de limba și obiceiurile lor, pot să-și renege sufletul lor, un popor însă nu se reneagă pe sine; poporul românesc nu-l vom pune nici când în cazul unei astfel de imposibilități morale, pe care n'a fost capabil s'o săvârșească nici un popor pe lume, renegând credințele sufletului său, sau mormintele părinților săi, cari sunt legate de glia pe care ne-am desfășurat în durere viața noastră pe acest pământ (Aplauze).

Cum s'a făcut unirea unei părți a românilor din Ardeal cu Vaticanul

Ai citit din actul de unire. O! cu câte lacrimi se va fi săvârșit el sub presiunea amenințării! Să-mi dai voe să-ți citez eu, clauzula dela sfârșit, care a fost pusă cu mână tremurătoare: «Și așa ne unim, acești ce scri mai sus, cum toată legea noastră, slujba bisericii, liturghia și posturile să stea pe loc, iară să n'ar sta pe loc acelea, nici aceste peceti să n'aibă nici o tărie asupra noastră și vlădica nostru Athanasie să fie în scaun și nime să nu-l hărăbutăluască».

Toată legea să stea pe loc!

I. P. S. S. V. Suci, mitropolitul Blajului: Sub lege înțelegeau numai ceremonia externă.

I. P. S. S. N. Bălan, mitropolitul Transilvaniei: Și poporul nostru prin lege nu înțelege numai ceremonia care este un lucru extern, ci înțelege fondul de inspirație religioasă și morală, prin care a trăit dealungul veacurilor, neamul nostru întreg (Aplauze prelungite).

Dar, ce s'a făcut atunci? S'au păstrat toate formele externe ale cultului, așa cum au fost în biserica ortodoxă, dar vedeți, poporul mai ales aceste forme le vede, el nu prea înțelege subtilele distincțiuni dogmatice, lui îi lipsește pregătirea pentru astfel de lucruri superioare, dar păstrându-se toate formele externe prin care s'a înfățișat biserica ortodoxă, îndrăznesc să spun cuvântul că, sub pretextul păstrării acestor forme, s'a făcut o înșelăciune cu poporul nostru românesc (Aplauze prelungite).

Prea iubite frate, să-i spui românului că s'au păstrat formele, iar sub forme a fost trecut sub ascultarea Papei, căci această este situațiunea, fără să observe poporul care este băgător de seamă mai ales la forme, pe această cale s'a înfăptuit acea biserică pe care o numiți unită cu Roma. Eu știu însă un lucru, că ea nu s'a înfăptuit din o profundă convingere religioasă a poporului nostru. Căci eu

știu că un lucru pe care-l faci din convingere, îl faci cu toată însuflețirea.

Ori acest lucru poporul l-a făcut cu inima îndoită, l-a făcut cu silă și Te rog pe Frăția Ta să spui dacă o astfel de biserică stoarsă cu sila, este morală și face cinste celor ce au urzit-o! Noi știm că credința este o faptă liberă, de aceea este o virtute și înaintea oamenilor și a lui Dumnezeu, dar această biserică pe care o reprezinti, nu a isvorât din virtute.

Dovezile silniciei credinței poporului român din Ardeal

I. P. S. S. V. Suci, mitropolitul Blajului: Această trebuie dovedit.

I. P. S. S. N. Bălan, mitropolitul Transilvaniei: Dovezi? Dacă mai trebuie să dovedezi, apoi sânt nenumăratele cazuri de siluire nemaipomenită a poporului nostru ortodox. Au pus tunurile deasupra satelor noastre și Bucov cu tunurile lui ne-a dărâmat toate mănăstirile de pe pământul românesc, dela Dunăre până în secuime; și astăzi stau la Sâmbăta de sus ruinele mănăstirii zidite de cuviosul domn Brâncoveanu cu zidurile ei distruse de tunurile lui Bucov, trimis de împăratul Habsburgic să facă conștiința religioasă în mijlocul poporului românesc (Aplauze prelungite).

Dar avem mândria noi ortodocșii — și vreau în clipa aceasta să-mi iau toată satisfacția ca urmașul mitropoliților dela Alba-Iulia — avem mândria de a spune aici în fața țării, în fața mitropolitului care reprezintă pe Teodosie de atunci și alți mitropoliți cari ne-au dat mână de ajutor în suferințele noastre, că fără voia poporului nostru s'a făcut această defecțiune și că poporul nostru în adâncul sufletului său a rezistat și a rămas același până astăzi (Aplauze).

Și am mângăerea să arăt astfel de dovezi de înălțare a conștiinței cum numai pe vremea primilor creștini se puteau înfăptui. Într'un sat din județul Hunedoara se prezentase un funcționar dela Sibiu, care zicea că este venit din partea împăratului cu poruncă ca poporul nostru să-și schimbe legea lui și să adopte pe aceea a împăratului. Și atunci, din șirurile mulțimii obișnuită cu nedreptatea, s'a desprins un venerabil bătrân îmbrăcat cu frumosul port al țaranului nostru din acele părți și debrăcându-și cocorul și arătându-l reprezentantului stăpânirii, i-a zis: Acest coc care îl port pe mine, acum este al meu. Dar dacă vrea să mi-l ia crăiasa, i-l dau. Cu aceste slabe mâni și picioare și cu trupul meu am lucrat zi și noapte ca să pot plăti porția, adică birul. Ele sunt ale crăieșei, și de-ar vrea să mi le ia, nu am ce face. Am însă un suflet pe care îl păstrez numai pentru Dumnezeu din cer, și nu este putere omenească pe lume ca să mi-l poată îndoii! (Aplauze).

Ași putea cita nenumărate cazuri de acestea în cari s'a manifestat conștiința ortodoxă a poporului nostru în contra tuturor acelor care au voit să o sdrobească.

Opera înfăptuită în mod artificial nu va putea dăinui

I. P. S. Sa Mitropolitul V. Suci: Nimic cu sila.

I. P. S. Sa Mitropolitul Bălan: În asemenea împrejurări se mai poate spune, că nimic nu s'a făcut cu sila? Iubite întru Hristos frate, sunt mai îngăduitor decât să te acuz în clipa aceasta de cinism.

I. P. S. Sa Mitropolitul V. Suci: Nimic să nu se facă cu sila.

I. P. S. Sa Mitropolitul N. Bălan: A! să nu se facă, dar nouă să ni se spună că am aplicat sila?

I. P. S. Sa Mitropolitul V. Suci: Observ că nimeni, nimic să nu se facă cu sila. Atât.

I. P. S. Sa Mitropolitul N. Bălan: Atunci ar trebui să te desființezi, pentru că ai fost înființat cu sila! (Aplauze).

I. P. S. Sa Mitropolitul V. Suci: Ceice au făcut decretul nu spun aceasta, ci spun că din liberă voie. Dovedește contrarul.

I. P. S. Sa Mitropolitul N. Bălan: Dacă nici acestea nu sunt de ajuns, ce fel de argumente ași mai putea aduce?

Dar eu am convingerea, iubite frate, că opera aceasta artificială, făcută cu sila, se va desființa.

Credința noastră și sufletul neamului nostru a rămas neîmpărțit pe lângă toată sila, ca și cămașa necusută a Mântuitorului, și nimeni nu va fi în stare s'o despartă și s'o strice. Eu am nădejdea tare că acest popor care și a înfăptuit cu atâtea jertfe unitatea sa națională, nu va tolera să-i desbina fiii tocmai biserica, ci își va restatornici și vechea sa unitate bisericească (Aplauze).

Unirea s'a făcut din interese politice

Eu, prea iubite frate, renunț să-ți răspund la o chestiune și anume, renunț să-ți arăt ce ne-au dat nouă papii dealungul veacurilor. Renunț să arăt «binefacerile» acestea. Se însărcinează istoria obiectivă să le arete începând din vremurile cele mai vechi.

P. S. S. Episcopul greco-catolic al Gherlei Iuliu Hossu: Arată, ce ne-au dat Slavii și Grecii?

D. Pherekyde președinte: Vă rog Prea Sfinte, nu întrerupeți.

I. P. S. S. Mitropolitul Transilvaniei N. Bălan: Eu am fost mai gentil față de simțimintele pe care le arătați.

De aceea am zis, nu mă însărcinez să arăt eu ce ne-au făcut papii; se va însărcina istoria.

Dar îmi pui întrebarea să răspund, ce ne-a făcut slavismul și Grecii. Poporul nostru ortodox nu s'a identificat decât cu ortodoxia lui, nu cu slavismul ori cu Grecii. Și aceasta este deosebirea dintre noi: Admițând că ne-au făcut și slavismul și Grecii rău, deși eu știu că ne-au făcut și mult bine, nu ne-am identificat cu slavismul și grecismul, pe când frățiile Voastre Vă identificați cu papismul! (Intreruperi de pe banca prelaților). Vă rog să vă încordați numai puțin memoria și să vă întoarceți cu câțiva ani în urmă până la Hajdudorog, pentru că să știți cum v'a tratat papismul.

I. P. S. Sa V. Suci, Mitropolitul Blajului: Aceea a fost operă politică.

I. P. S. S. N. Bălan, Mitropolitul Ardealului: Mi se răspunde că a fost operă politică.

Vedeți, domnilor, în sinceritatea acestei marturisiri se cuprinde adevărul. Operă politică a fost și actul dela 1700, nu operă religioasă (Aplauze). Operă politică, nu operă religioasă de mântuire a sufletelor a făcut papa la 1700 cu domniile lor, și așa a făcut și la 1900 și ceva.

De ce? Pentru că este în maniera scaunului papal ca să menajeze interesele sale din motiv politic de dominațiune în lume. (Aprobări).

Și eu cunosc, Înalt Prea Sfințite, trecutul acestei instituțiuni pe care eu în conștiința mea de ortodox, nu o pot încuviința. Cunosc trecutul ei și cunosc ițele prin care a lucrat în istoria popoarelor, și îndrăznesc să fac afirmațiunea că de câte ori interesele politice îi dictau, vă jertfea, și eră în stare să vă jertfească; așa vi s'a întâmplat la Hajdudorog.

Dacă astăzi vă dă oarecare importanță, este ca să-și mai repare dominațiunea sdruncinată deodată cu nimicirea împărăției Habsburgice.

Sfortări zadarnice

De aceia, fiindcă în Cehoslovacia se închid ușile papismului, și fiindcă în Jugoslavia iarăș nu pot face lucru mare, și-au ațintit privirile iarăș asupra noastră, și Sfințiiile Voastre îi serviți în această cale.

Să știți însă, că conștiința românească este mai tare astăzi. Dacă poporul nostru a rezistat tentativelor din trecut, va rezista mai ales astăzi. Zădarnică Vă este încercarea!

Înalt Prea Sfințite Frate, eu pot să port și în clipa aceasta o discuțiune cu Înalt Prea Sfinția Ta. Și să mă crezi că nu o fac cu ură... Dacă ași putea, ași concentra în mine toată iubirea înaintașilor mei, pentruca cu această căldură a iubirii de mamă a întregului popor românesc, care a fost biserica noastră, să Vă îmbrățșez și să Vă strâng la inima mea.

Din mine nu vorbește ura, ci iubirea de frate și te rog să nu te superi dacă vezi și la colegii mei, o atitudine la fel cu a mea. S'o interpretezi în acest înțeles, că în clipele acestea de bucurie, când ne-am făcut unitatea națională nu am vrea să vă vedem lucrând în alte direcțiuni, ci am vrea să vă vedem dându-ne mâna și lucrând pentru consolidarea neamului nostru (Vii aplauze).

I. P. S. S. V. Suci, Mitropolitul Albe-Iulia: Am lucrat pentru consolidarea neamului românesc și vom lucra.

I. P. S. S. N. Bălan, Mitropolitul Transilvaniei: Cu dragostea aceasta vă privesc eu; și mărturisirea pe care o faci, că vei lucra pentru consolidarea noastră, o primesc cu această dragoste (Aplauze).

Noi vrem să stați cât mai aproape de noi, și bun este Dumnezeu, să fiți iarăș una cu noi. În rugăciunile mele din toate zilele, împletesc și aceasta, ca bunul Dumnezeu să coboare atâta foc al iubirii ca să topească toată vrajba și toate neînțelegerile dintre noi, ca iarăș să fim una.

I. P. S. S. Mitropolitul greco-catolic Dr. V. Suci: Ne rugăm și noi.

Un episod caracteristic

Nunțul papal la Blaj

I. P. S. S. N. Bălan, Mitropolitul Transilvaniei: În legătură cu aceasta, fiindcă ai pus chestiunea, mi-ai dat dreptul să nu las neamintit un lucru.

Pe lângă guvernul nostru, a venit un reprezentant diplomatic al scaunului papal. Noi suntem primitivi de oaspeți. Așa este firea neamului nostru. Prin urmare vă rog să nu aveți temerea că voi spune o vorbă prin care voi jigni cu nepotrivire pe oaspetele nostru.

Acest oaspe, reprezentant diplomatic al scaunului papal, a început să cutreere în lung și în lat țara noastră. Noi ne bucurăm dacă străinii vin să vadă frumusețile țării noastre. Noi nu suntem atât

de egoști ca să ni le rezervăm numai nouă. Le arătăm cu plăcere și altora.

Dar scopul acestor călătorii a fost altul și în decursul lor a trecut peste marginile îngăduite unui reprezentant diplomatic pe lângă guvernul țării noastre.

Să vă spun ce și-a permis acest reprezentant diplomatic la Blaj.

I. P. S. S. Mitropolitul greco-catolic Dr. V. Suci: Aceea o știu și eu.

Voci: Să auzim.

O voce: Și aceasta ține de Constituție?

Voci: Să auzim.

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae Bălan: Ca să răspund la aceste întrebări eu cred că o chestiune privitoare la raporturile dintre statul nostru și cei ce sunt atașați ca reprezentanți diplomatici pe lângă guvern, o critică asupra misiunilor cred că intră foarte bine într-o discuție în legătură cu Constituția țării.

A venit la Blaj și s'au făcut pregătiri — să mă iertați că eu nu le pot descrie, fiindcă nu le-am văzut — mi-am cules impresiunile numai din organul prin care vorbește biserica unită cu Roma.

«Unirea» dela Blaj spune că dealungul străzilor din Blaj au fost postați școlari și a fost adus și popor din Blaj și din împrejurimi, și când a venit nunțul au fost învățați să se plece cu toții în genunchi și să strige sărmanii copii și sărmanul popor «Evviva il Nunzio».

P. S. S. Episcopul Hossu: Aceasta ține de Constituție?

Dr. M. Pherekyde președinte: Nu aveți d-voastră direcțiunea desbaterilor.

I. P. S. S. Mitropolitul Bălan: Și s'a ținut un serviciu religios în catedrala din Blaj și l-a salutat Înalt Prea Sfințitul și a răspuns reprezentantul scaunului papal spunând că el aduce binecuvântarea papei și are să le spună că biserica unită are o mare misiune de îndeplinit în mijlocul poporului românesc. Constată cu durere că nu întreg poporul românesc e sub ascultarea scaunului papal, iar misiunea dlor ar fi ca să îndeplinească acest lucru de a aduce întreg poporul românesc sub ascultarea scaunului papal «scăpându-l de ortodoxia sa cea neortodoxă».

Un gest nesocotit care nu mai trebuie să se repete

Se poate îngădui în statul nostru o astfel de greșală a unui reprezentant diplomatic ca să vorbească rău de credința poporului românesc, de acea credință care a adus prin fiii ei atâtea jertfe ca să înfăptuiască România Mare, care primește să găzduiască în capitala sa un reprezentant diplomatic al scaunului papal? (Aplauze).

Nu se pot îngădui astfel de lucruri, și o spun aceasta ca să ia cunoștință de simțimentele noastre acei pe care-i privesc, și să nu se mai repete cazul, pentrucă se știe că nu vom sta impasibili! (Aplauze prelungite).

A trecut vremea de umilire și ne-a fost de ajuns; atunci am biruit prin răbdare, astăzi însă ne-am ridicat și noi frunțile și nu vom mai tolera pe nimeni care va voi să ni le plece din nou! (Apl. prelungite).

Imi vine în minte o întâmplare. Pe când vorbea un predicator, cineva din mulțime s'a prins cu mâinile de o columnă a bisericii și a început să o scuture, strigând în gura mare: Dărâm această biserică. O parte din lume cu nervii mai slabi a început să se sperie și să dea năvală spre ușe. Dar predicatorul în calmitatea sa,

întinzându-și mâna de pe amvon, a spus: Lăsați-l să încerce, să vedem dacă poate!

Așa spun și eu: Să încerce! Noi știm că templul nostru, Biserica sufletelor noastre, este clădită pe temelii mult mai nebiruite, decât ca să o poată clăti din loc oricine ar încercă acest lucru (Aplauze prelungite).

Biserica și noua Constituție

Raporturile dintre biserică și stat

Acum, domnilor, dați-mi voe ca să revin la chestiunea bisericească, care ne privește de aproape, și anume la felul cum contemplăm să așezăm prin noua noastră Constituție raporturile între Biserica noastră ortodoxă și statul nostru românesc.

(Ședința se suspendă pentru cinci minute).

* * *

I. P. S. S. Mitropolitul N. Bălan:

D le președinte, d-lor senatori, în proiectul de constituțiune ce ni se prezintă se fixează Bisericii ortodoxe situațiunea de «cea dintâi în stat».

Formula aceasta trebuie să vă mărturisesc că nu ne mulțumește pe deplin.

Și pentrucă nu? Nu ne mulțumește fiindcă prin această formulă nu i se recunoaște statului nostru caracterul de stat ortodox și d-voastră știți bine că ori unde a existat o formațiune politică românească, ea a avut pecetia ortodoxiei.

Vechile principate dunărene, Moldova și Muntenia, au fost dela originea lor state ortodoxe, iar regatul care s'a format din ele a fost și el un stat român și ortodox.

Acest caracter al statului a fost exprimat prin formula din vechea Constituție, că religia ortodoxă este religia dominantă în stat.

Este bine să abandonăm, astăzi, când suntem chemați să dăm țării noastre întregite pactul fundamental, vechea tradiție că statul român are caracterul ortodox?

Eu prețuesc o tradiție pentrucă prin ea au trăit înaintașii noștri și astfel ea servește ca o zale de legătură a prezentului cu trecutul.

Dar eu prețuesc o tradiție... numai dacă ea nu este o piedecă în calea progresului astăzi, și nu va fi nici mâne, ci venind din trecut, își răsfrânge razele ei binefăcătoare și asupra prezentului.

O tradiție care nu trebuie abandonată

Ce binefacere rezultă din păstrarea vechei tradițiuni ca statul român să rămână și mai departe stat ortodox? Am arătat în vorbirea mea de până acum, cum ortodoxia a reușit să formeze o mare comunitate sufletească în mijlocul poporului român. Vedeți, e mare lucru ca să știe milioanele de creștini ortodocși, pe conștiința cărora se sprijină în primul rând statul nostru, că acest stat, acum întregit, prețuește biserica și credința în care au trăit moșii și strămoșii lor. E mare lucru să împletești statul nostru în această scumpă comunitate a sufletelor creată prin puterile credinței!

Aceasta au avut-o în vedere, d-lor senatori, și înaintașii noștri, cari au legiuit vechea Constituțiune, atunci când au cerut ca și capul statului să-și boteze odraslele în credința ortodoxă, ca să le introducă în comunitatea sufletească ortodoxă a întregului popor român (Aplauze).

Și noi azi să neutralizăm statul sub raportul confesiunii? Să-l desbrăcăm de

caracterul său ortodox? Ar fi prudent să facem acest lucru în clipele de azi? Ar fi prudent ca să desfacem această legătură atât de strânsă dintre sufletul credincios al milioanele de țărani și dintre statul nostru?

Aci, în această legătură, văd eu un factor moral politic de o extraordinară importanță, mai ales pentru zilele noastre când se încrucișează atâtea curenți subversive, cari atentează la ordinea de astăzi și la tradițiunile vechi ale neamului și statului nostru (Aplauze).

Să lăsăm statul nostru înconjurat în conștiința cetățenilor săi ortodocși de aureola sfințeniei, pe care i-a dat o strânsă legătură dintre biserica ortodoxă și dintre acest stat!

Biserica națională ortodoxă română nu este oprimentă

S'ar putea zice și s'a zis chiar că formula de biserică dominantă are caracter agresiv față de celelalte confesiuni.

Noi știm bine însă, că biserica ortodoxă nu a nutrit nici când tendințe de opriment, ea n'a fost agresivă față de celelalte confesiuni. Biserica ortodoxă și poporul român a fost cât se poate de tolerant. Nu se găsește în Europa un popor atât de tolerant, precum a dat dovadă că a fost poporul nostru. În tot trecutul acestui popor, nu vom găsi nici un act de opresiune a altora pentru credințele lor religioase.

O, de-am avea și noi numai atâtea motive de a ne plânge de opresiunea altora câte pot să aibă alții de a se plânge de opresiunea pe care noi le-am făcut-o. Noi nu vrem să dominăm nici asupra statului pe care mai vârtos îi ajutăm în realizările rosturilor sale naționale. Noi nu vrem să dominăm celelalte confesiuni, ci respectăm convingerile lor, știind, că unde este o convingere adâncă și sinceră, este un altar și noi nici când nu vom fi profanatori ai altarelor (Aplauze).

Noi nu atentăm nici la limba, nici la cultura altora, ci sub scutul statului nostru românesc și al legilor lui, toate minoritățile confesionale și etnice dintr'insul, vor putea să se desvolte liber și neîmpiedecat. Mai mult chiar decât Constituția, vreau să-i răspund dlui senator Schullerus, constitue o garanție pentru libera dezvoltare a minorităților caracterul bun și blând al poporului nostru românesc (Aplauze).

Noi cunoaștem din amară experiență ce înseamnă să fi asuprit și din asuprirea noastră seculară am cules mai multe învățăminte și mai multă înțelepciune decât ca să ne facem noi astăzi asupritorii altuia. Am convingerea că oricum s'ar schimba guvernele țării, această toleranță va fi o linie de conduită dreaptă pentru toate, pentru că este o linie de conduită dictată de însuși caracterul poporului nostru și de interesele statului nostru. Pentru că acest stat se simte, slavă Domnului, cu mult mai puternic decât ca să se considere în vreun chip amenințat prin minorități. Acest stat se va bucura dacă minoritățile își vor îndeplini opera lor culturală, religioasă și bisericească în mod pacinic, căci cu cât minoritățile se vor desvolta mai mult alături de noi, cu atât mai mult statul nostru va prospera (Aplauze).

Noi nu ne găsim în situația statului unguresc în care elementul maghiar era în minoritate și prin urmare putea să

aibe cuvânt să se teamă că într'o anumită clipă...

I. P. S. S. Mitropolitul-Primat Miron Cristea: De ce te temi nu scapi.

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae Bălan: ...când se va înfăptui dreptatea dumnezeiască, atunci va scăpa din mână pe acei care formează majoritatea. Noi suntem destul de numeroși și destul de tari încât să nu urmărim o politică de nervozitate față de minorități. Suntem liniștiți în conștiința noastră, că dându-le lor dreptul de a se desvolta, noi nu ne primejduim existența statului nostru.

Biserica dominantă în stat

Dar formula de biserică dominantă, se găsește în spiritul și al bisericii romano-catolice și al bisericii luterane.

D-voastră știți că biserica romano-catolică, câtă vreme a putut și i-a fost îngăduit, și-a menținut în toate statele situațiunea de biserică dominantă, și nu în interpretarea noastră a ortodocșilor a cuvântului, ci în interpretarea lor. În luteranism deasemenea stă concepția bisericii dominante. Luther a cedat puterea principilor; acesta a fost unul din punctele doctrinei sale. În Prusia a fost cea mai strânsă legătură între biserică și stat, iar Kaizerul a fost șeful bisericii luterane.

DI Schullerus: Aceasta s'a dovedit că este foarte rău.

I. P. S. S. Mitropolitul N. Bălan: Această concluzie puteți să o scoateți acum, însă eu stabilesc numai faptul. Și atunci, pentru ce d-voastră ați fi împotriva formulei ca biserica ortodoxă să fie dominantă? Eu nu găsesc altă explicație decât numai că este vorba de biserica ortodoxă.

Dacă însă împrejurările ar fi așa ca să se dea acest caracter pe seama bisericii catolice sau luterane, atunci d-voastră ați trage poate consecințele care izvorăsc din principiul catolicismului și luteranismului.

Eu cred că I. P. S. S. fratele dela Blaj va consimți cu toată inima la formula noastră.

I. P. S. S. Mitropolitul Blajului V. Suciu: Azi suntem în veacul al XX-lea.

I. P. S. S. Mitropolitul N. Bălan: Noi nu suntem cei înapoiți când venim cu această formulă, pe care o găsim în Anglia și oare Englezii nu trăiesc în veacul al XX-lea? (Aplauze).

O găsim apoi în țările scandinave și în Spania, și de ce numai noi să fim cei înapoiți când adoptăm o formulă care zace în spiritul tradițiunilor noastre, și când cu ea noi nu suntem în urma celor mai înaintate popoare ale lumii?

Eu nu văd în intențiunea Sfinției Voastre decât motivul că nu vă place fiindcă statul va avea caracter ortodox.

Dar vă mai pun încă o întrebare: Oare un creștin, indiferent de deosebirea confesională, nu trebuie să se bucure în sufletul său atunci când statul, în care trăiește, are caracter creștinesc?

Dacă un liber cugetător, dacă un ateu, ar veni să ceară să despoiem statul nostru de acest caracter, i-ași înțelege; dar ca fratele nostru slujitor al altarului lui Hristos să vrea să trăiască într'un stat neutralizat, sub raportul confesiunii, aceasta nu o pot înțelege! (Aplauze prelungite).

Statul român nu trebuie desbrăcat de caracterul său ortodox

Dar este limpede că atunci când statul are un caracter creștinesc, aceasta

este o garanție că toate legile, că întreg suflul pe care îl va răspândi va fi favorabil libertății conștiinței și dezvoltării culturale a tuturor cetățenilor săi, indiferent de naționalitate și de confesiune.

D-lor senatori, împrejurările istorice din anii din urmă s'au dezvoltat așa încât au rezervat pe seama bisericii noastre ortodoxe române un rol destul de important în aceste părți ale lumii.

Spre noi privesc popoarele Răsăritului cari împărtășesc credința ortodoxă. Vă întreb eu: Oare este bine, este prudent din punct de vedere politic, să desbrăcăm statul de caracterul său ortodox, astăzi când vrem să avem un rol important în desfășurarea evenimentelor din Orient? Nu este mai bine să se înalțe prestigiul politic al statului nostru prin mijlocul instituțiunii sale bisericești în fața popoarelor răsăritene?

Anglia cu spiritul său practic, caută o apropiere de biserica ortodoxă, și pentru prin mijlocul ei să-și poată menaja scopurile politice față de Orient. Și noi să fim lipsiți întru atâtea de simțul politic și să scoborâm prestigiul statului nostru, desbrăcându-l de caracterul său ortodox, în loc ca să-l înălțăm înaintea popoarelor din Răsărit?

Domnilor senatori, noi cei din Ardeal aveam nădejdea că ne va fi dată ocaziunea să aducem toată contribuțiunea ce o putem da prin biserica noastră, la întărirea statului nostru ortodox. Noi care am trăit ca biserică separată, noi am dorit să sosească momentul fericit ca să ne găsim în situațiunea bisericii fraților noștri din vechiul regat, de a trăi în statul nostru ortodox. Și acum mi se pare că este vorba să ni se spună că am sosit prea târziu, că este abandonată formula de biserică dominantă pe seama bisericii noastre. Iată o durere pe care țin să v'o mărturisesc; dar am nădejdea în simțămintele d-voastră de buni fii ai Bisericii că ne veți cruța pe noi ortodocșii din Ardeal de a simți această durere (Aplauze).

Chestiunea autonomiei bisericii

Dar, domnilor senatori, vreau să mă refer la un principiu exprimat în Constituțiune cu privire la situațiunea bisericii, și anume la autonomie. Cuvântul nu este întrebuit, dar noi nu ne legăm de cuvinte. Ne referim la ideea pe care o reprezintă cuvântul și găsim că-i este necesară bisericii o mai largă libertate. Prin această libertate înțeleg numai o mișcare liberă spre bine a bisericii și spre folosul statului.

În adevăr, biserica este o instituțiune a sufletului și chestiunile sufletești trebuie tratate cu multă finețe, cu multă gingășie în viața de stat, pentru că să poată da roade. Chestiunile acestea sufletești nu se văd cu ochii, nu se aud cu urechile, și sânt mai presus decât aceste simțuri ale noastre. Ele trăiesc în marea împărăție a sufletului și trebuie să crezi condițiunile de existență pentru ca acest imperiu să poată progresa. Și una din acele condițiuni de existență este și o libertate de mișcare pe seama bisericii, o astfel de libertate care îi îngăduie bisericii ca ea să-și organizeze mijloacele de lucrare, ca ea să-și aleagă factorii de lucrare pentru realizarea sublimei sale misiuni în lume. Numai o biserică care are această libertate poate să aibă răspundere pentru misiunea ce are să îndeplinească.

printre oameni. Și numai o biserică în care trăește vie conștiința răspunderii sale pentru misiunea ce are, poate să fie o biserică rodnică și să producă rezultatele pe care neamul și țara le așteaptă dela dânsa (Aplauze). O biserică care este purtată în toate părțile de curente tre-cătoare ale vremii, nu face impresiunea pe care trebuie s'o facă biserica lui Hristos, că nici porțile Iadului nu o vor birui pe dânsa.

Iată pentru ce găsesc că este necesară să i se lase bisericii această libertate de a se organiza și de a-și organiza puterile sale în conformitate cu mijloacele prin care are să-și realizeze această misiune în lume. O biserică care nu este așezată în această situațiune va fi o biserică inertă, cu un barometru sufletesc scăzut și în tot cazul o instituțiune care nu va putea produce roadele vieții creștinești.

Autonomia bisericii din Ardeal

Noi, domnilor senatori, cei de dincolo, prin grele lupte și jertfe am reușit să câștigăm măcar pe hârtie autonomia bisericii, căci în realitate de câte ori se da ocaziunea cei ce ne stăpâneau au ciuntit mereu din această autonomie bisericească a noastră! Totuși biserica ne-a rămas, în mijlocul tuturor greutăților prin care a trecut, un așezământ liber al sufletului nostru, și cu cea mai bună organizație din toate instituțiile pe care le-am avut. Și am convingerea, că dacă putem aduce un lucru bun noi românii din Ardeal în România Mare, acest lucru bun este înainte de toate sfânta noastră biserică cu organizația și cu toate comorile ei sufletești.

Nu am nici o îngrijorare că nu se va respecta acest drept de libertate al bisericii, pentru că ar trebui să fie scurt de vederi acel bărbat de stat care nu ar crea condițiuni de viață și prosperare pe seama unui așezământ atât de important al țării sale. Dimpotrivă, cred că toți bărbații noștri de stat care iubesc neamul ne vor da mână de ajutor ca să putem organiza biserica noastră ortodoxă pe principiul autonomiei, astfel ca această biserică să-și poată da și de aci înainte toată contribuțiunea ei pentru binele și fericirea neamului nostru românesc (Aplauze).

Biserica din Ardeal și cultura poporului

Aș vrea să ating, deși ora este înaintată, un punct mai gingaș cuprins în Constituție.

D-voastră știți că biserica noastră din Ardeal, de altfel ca și cea de aici, a fost o biserică militantă pentru cultura poporului. În deosebi, biserica noastră a creat sute și mii de școli confesionale pentru popor, singurele școli în cari a putut să fie cultivată și păstrată limba neamului nostru.

Această biserică s'a desbrăcat de toate podoabele sale și a rămas în cele exterioare în toată modestia ei, numai ca să poată îmbrăca poporul cu podoaba sufletească a culturii.

Alături de modestele noastre biserici, aproape în toate satele veți vedea și edificiile școlii confesionale. Această școală a răsărit din tinda bisericii și poporul nostru a adus cele mai mari jertfe pentru susținerea ei.

D-voastră vă puteți aduce aminte de luptele ce le-am purtat pentru păstrarea

școlii noastre confesionale și prin ea a culturii noastre românești, când miniștrii țării ungurești s'au ridicat ca să desființeze această vatră de lumină românească.

Este drept că împrejurările astăzi s'au schimbat. Limba noastră, slavă Domnului, nu ne mai este amenințată ca mai înainte, cultura și sufletul nostru de asemenea nu ne mai sunt primejdite. Totuși eu cred, domnilor senatori, că încă nu ne găsim în acea situațiune ca să putem abandona sprijinul devotat al tuturor acelor care vreau să pună mână de ajutor la răspândirea culturii în poporul nostru.

Și între cei dinții care se angajează la această lucrare, este biserica noastră ortodoxă, susținătoarea a sute și mii de școli din satele noastre.

Eu nu cred că ar fi prudent acel bărbat de stat, care ne-ar refuza această dragoste cu care, în această primă fază de consolidare a statului nostru, vrem să contribuim și mai departe la luminarea poporului și la răspândirea învățaturii de carte și a culturii românești. Din aceste simțăminte purceând, noi am ținut să ne alipim de școala confesională, de fiica cea bună a bisericii noastre. Încă nu a ajuns statul nostru atât de consolidat, ca să-i fie de prisos sprijinul cultural pe care îl dă biserica prin școală.

Voiu avea ocazia să discut mai cu răgaz și mai amănunțit această problemă. Cred că voiu putea să luminez prin amănunte punctul nostru de vedere, care este însuflețit de dragostea ce-o poartă biserica față de binele și de luminarea poporului.

Instrucțiunea religioasă a poporului constituit forta morală

Dar ceea ce va întâlni de sigur consimțământul unanim al D-voastre, este dorința noastră ca instrucțiunii religioase să i se asigure locul pe care îl merită în opera de luminare a neamului.

Voci: Foarte bine.

I. P. S. Sa Mitropolitul N. Balan: Noi suntem un popor de creștini. Creștinismul este la temelia vieții și a culturii neamului nostru, și mai ales astăzi trebuie să coborâm în preocupările acestui popor cât mai multe elemente ale vieții religioase, să îndrumăm cu cât mai multă iubire sufletul acestui popor, pe cărările tradiției sale de popor creștin.

Sunt necesare, domnilor senatori, toate reformele în statul nostru. A fost necesară reforma agrară, potrivită reformă electorală, folositoare reforma financiară, de dorit reforma administrativă, reformele în justiție și în toate domeniile.

Vă rog însă să credeți că la temelia tuturor trebuie să stea forța morală, trebuie să stea puterea caracterelor, pentru că, în lipsa acesteia, toate legile, cât de bune, și toate reformele, nu pătrund, stagnează.

Ori, reforma aceasta a caracterelor, cea mai necesară dintre toate, nu se poate da decât prin puterea de prefacere a credinței religioase.

Iată de ce în interesul consolidării statului, prin întărirea conștiinței morale, ca ierarh al bisericii, vă rog dela această tribună, să sprijiniți cu toate silințele, de a se da instrucțiunii și educațiunii religioase, în toate categoriile de școli, un rol și un loc cât mai mare (Apl. prelungite).

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat a vorbit de binecuvântarea dată asupra familiei. Nu voesc să stăruiesc asupra acestui punct,

pentru că l-a desfășurat bine I. P. S. Sa arătând importanța familiei pentru consolidarea vieții morale în statul nostru.

Tot asemenea a lămurit pe deplin dorința pe care ați aprobat-o și D-Voastră, ca să li se lase și mai departe în acest Senat scaunele de drept pe cari le ocupă P. S. L. frații în Hristos, episcopii.

Când vom ajunge în discuțiunea pe articole la punctul respectiv, vă vom ruga să ne aprobați și prin votul D-Voastre dorințele și propunerile pe cari le vom formula.

Fiind ora atât de înaintată, nu mai continui cu desfășurarea principiilor în legătură cu Constituția. De încheiere vreau să vă aduc aminte, de un cuvânt al Mântuitorului, care ne îndeamnă să ne asemănăm cu bărbatul cel înțelept care casa și-o zidește pe piatră, și vin ploi și bat vânturi, dar nu cade casa aceea, fiindcă este zidită pe piatră. Pe piatra nebiruită a creștinismului din care vedem decurgând principiul etic al democrației și îndreptățirea naționalismului, vrem să clădim și noi fundamentul statului nostru prin Constituțiunea lui, ca să ne arătăm ca omul cel înțelept din Evanghelie (Aplauze).

Impărtășind convingerile și principiile cari stau la temelia constituțiunii, Biserica va sta nebiruită pentru apărarea lor.

Această Biserică dă garanția că, oricum se vor schimba timpurile, ea se va interpune cu tot sufletul ei, pentru ca să se păstreze principiile cele bune cari asigură dezvoltarea în toate privințele a neamului nostru.

Cu această chezășie, încrezător în misiunea Bisericii, încrezător în misiunea poporului nostru și a Statului nostru, îmi încheiu vorbirea mea. (Aplauze prelungite îndelung repetate).

Pastorala

dată la Sf. sărbători ale Invierii Domnului de P. S. Sa Episcopul Nicolae dela Cluj este următoarea:
Nr. 775/1923.

NICOLAE

din mila lui Dumnezeu dreptcredinciosul episcop român al eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului

Preacucernicilor Protopopi, Cucernicilor Preoți și tuturor dreptcredincioșilor creștini din reinviata episcopie a Vadului, Feleacului și Clujului, har și pace dela Dumnezeu, Părintele ceresc, iar dela noi salutare și binecuvântarea Noastră arhipăstorească

«Nu vă înspăimântați, pe Isus îl căutați Nazarineanul cel răstignit? S'a sculat, nu este aici, iată locul unde l-au pus pe el». (Marcu 16, 6).

Iubiți fii sufletești! Hristos a înviat! Mare a fost durerea apostolilor și ucenicilor lui Isus în clipele grozave când l-au văzut răstignit pe lemnul crucii. Cu moartea Mântuitorului și a învățătorului lor iubit ei și-au văzut zdrobite toate nădejile mari și frumoase ale Invierii omenimei din sclăvia păcatelor cari bântuiau vremile de atunci.

Cu atât mai mare le-a fost însă bucuria în dimineața zilei aceleia când mironosițele întorcându-se dela mormântul gol le au vestit marea învierii lui din legăturile pământului. O flacăra uriașă s'a aprins în sufletul lor pentru că, prin invierea Mântuitorului au văzut pecetluit marea adevăr al învățăturilor lui, biruința luminii dumnezeiești asupra întunerecului patimilor omeniești.

Ziua Invierii Domnului n'a fost însă prilej de bucurie numai pentru ucenicii lui Isus. Ea ne imbie și nouă muritorilor de astăzi un belșug deosebit de bucurie și înălțare sufletească.

Ziua Invierii Domnului este prilejul cel mai ales pentru adevărata reculegere sufletească și întărire în credința strămoșească, că bunul

Dumnezeu toate le-a rânduit spre binele, spre luminarea și spre fericirea neamului omenesc.

Dzeu în nemărginita sa bunătate a rânduit rostul venirii lui Isus pe pământ, a minunilor săvârșite de dânsul și a învierii Mântuitorului nu numai pentru iudeii Ierusalimului înglodăți în păcate, ci pentru toate vremurile și pentru toate neamurile. Viața lui Isus stă în fața tuturor ca o mărturie vie și măreață a adevăratului rost de viață omenească pe acest pământ.

Cuvine-se deci ca și noi în aceste clipe sfinte să luăm câteva învățături din bucuria acestui praznic, pentru viața noastră de toate zilele.

«Aceasta este ziua care a făcut-o Domnul ca să ne bucurăm și să ne veselim într'însa». În ce constă bucuria aceasta? În învierea Domnului, ear învierea aceasta este pecetea desăvârșită a unei vieți închinată cu totul lui Dumnezeu, închinată poruncilor sfinte ale Tatălui din ceriuri. Aceasta este cea dintâi și cea mai mare povață a zilei acesteia. Și noi să ne închinăm rosturile vieții noastre poruncilor lui Dumnezeu.

Căci dacă apostolii și ucenicii și tot poporul lui Isus s'au bucurat cu bucurie mare de învierea Domnului, ei au înțeles că tocmai această măreață intrupare a voinței lui Dumnezeu în Isus este izvorul bucuriei lor, tot asemenea și noi numai atunci putem simți adevărată bucurie în adâncul sufletului nostru, când cântărind faptele noastre vom putea constata că acestea nu s'au abătut dela calea poruncilor lui Dumnezeu.

Priviți în largul cuprinsului naturii. Vântul cald de primăvară topește iarna încremenită în sloii de gheață, viața amorțită în măruntaele pământului se trezește, ea izbucnește cu putere nouă în fiecare fir de earbă, în fiecare mugur de verdeață. Văile și munții, câmpiile și codri se umplu de clocotul de viață nouă și toate făpturile pământului tresar de bucuria învierii. Și toate dau mărire și mulțămire lui Dumnezeu fiecare în felul său, fiecare în limba sa, pentru minunata orânduire dumnezească a vieții pe pământ.

Nu se cade oare ca și omul să ia pildă dela făpturile neînsuflețite ale naturii? Isus Mântuitorul este cea mai desăvârșită primăvară a vieții omenești, poveștele lui trebuie să trezească în sufletele omenești scânteia învierii din iarna păcatelor, pentru ca sufletul să se bucure până în cele mai ascunse adâncuri ale lui de rodul faptelor bune și prin astfel de fapte să preamărească pe Tatăl cel din ceriuri.

Aceasta este bucuria cea adevărată, care te înalță și te sfințește.

Bucuria aceasta nu o pot avea decât creștinii cari cred cu adevărat în învierea Domnului, cei ce se pregătesc pentru învierea lor prin pocăință, prin mărturisirea păcatelor și prin împărțășirea cu trupul și sângele lui Isus Hristos.

Fiind învierea Mântuitorului cea mai mare minune văzută de ochi omenești, ea este temelie credinței noastre, că «de n'a înviat Domnul, zădarnică este predicarea noastră, zădarnică este credința noastră». (Cuv. I. 14, 15).

Cum ar fi putut săvârși ucenicii atâtea minuni de apostolie, cum ar fi putut apostolii și mii de mucenici să-și jertfească cu drag viața, dacă n'ar fi fost convinși, dacă n'ar fi crezut cu tot sufletul lor în învierea lui Isus? Și cum ar fi putut cuprinde legea lui Isus întreg pământul, dacă învierea aceasta n'ar fi fost adevărată?

Credința noastră în înviere stă ca o stâncă de granit în viforul valurilor mării, că precum Isus a înviat din mormânt așa vom învia și noi în fericirea cea de veci după măsura faptelor noastre săvârșite în viața de pe pământ.

Pe aceste adevăruri tari și sigure a stat biserica noastră dreptmăritoare neclintită, stă și astăzi și va sta întotdeauna, și toate ispitele vrășmașilor ca ceara de fața focului se vor topi.

Sânt mulți, mulțămire lui Dumnezeu, mai ales la țară, în poporul nostru dreptcredincios, cari țin cu multă tărie la credința aceasta, convinși în sufletul lor că tot darul cel desăvârșit de sus este dela părintele luminilor, cum zice sf. scriptură, cari își dau silința ca prin fapte să se facă vrednici de praznicul învierii, prin viața lor în marginile poruncilor dumnezeiești să se facă părtași ai fericirii celei fără de sfârșit.

Sânt însă mulți, foarte mulți, mai ales astăzi când toată lumea ar trebui să se bucure de învierea dreptății și a libertății între oameni,

sânt mulți cari poartă numai numele de creștini, dar prin faptele lor fac zăticneală evangheliei lui Hristos. Satana își poartă otrava ucigătoare de suflete pe la multe porți, întunecă mințile multora, cari nu-și mai dau seama de faptele lor, nu se feresc de lucrurile întunecului, nu se sfiesc de păcătoarea păcatului, nu arată nici o scânteie de părere de rău, nu fac fapte vrednice de pocăință și nu caută poteca care să-i călăuzească la o viață nouă, la înviere. Aceștia sânt ca smochimul care face umbră pământului dar nu aduce nici un rod care să sature foamea călătorului obosit. Despre aceștia zice apostolul Pavel în scrisoarea către Timotei: «Aceasta să o știi că în zilele cele de apoi vor veni vremuri cumplite, vor fi oamenii iubitori de sine, iubitori de argint, măreți, trufași, hulitori, neascultători de părinți, nemulțămitori, necurați, fără dragoste, neprimitori de pace, clevetitori, neînfrânați, neiuibitori de bine, obraznici, îngâmfăți, iubitori de desfătări, mai mult ca iubitori de Dumnezeu». (Tim. II. 3, 1—5).

Eată cuvinte spuse de un înțelept al vremii, inspirat de Duhul Sfânt, cuvinte care se potrivesc zilelor de astăzi poate mai bine ca oricând. Așa era poporul evreesc stricat cu sufletul, cutropit de păcate, ear Dumnezeu ne mai putându-le suferi nelegiuirile li-a risipit Ierusalimul, cuibul tuturor fărădelegilor, iar poporul l-a împărșiat peste toată fața pământului.

Astăzi Dumnezeu nu mai risipește ziduri de cetăți, pentru că ar trebui să le sdrobească poate pe toate, trimite însă alte pedepse, războaie, lupte, boale, trudă și chin pe pământ, pentru ca omul să înțeleagă că pașii lui au rățacit și să se întoarcă la calea Domnului care singură îi poate da tihna unei vieți fericite și mulțămite.

Nu vedem noi prăpastia în care ne prăbușim noi oamenii zilelor de azi? Nu vedem mai ales noi românii câți dușmani ne pasc, cu pumnii înlestați de lăcomie, în pragul hotarelor noastre de pretutindenea? Și nu înțelegem glasul istoriei, această mărturie neîndoieșnică a vieții, care ne spune cu grai limpede că răutatea pizmei și oarba dușmănie, a fost cauza sclăviei care a stăpânit popoarele înglodate în păcate? Nu vedem jertfele și truda uriașă ce le fac alte popoare pentru înălțare, pentru învierea lor?

Patimile clocotesc și astăzi, ura frământă sufletele fraților, destramă liniștea familiei, ura și pisma dărâmă tronurile, pustiește bisericile, batjocorește lucrurile sfinte, dăruite de evlavia bunilor credincioși, ura surpă societățile și așezămintele de binefacere și cultură și sădește în școale, în comune, în județe, în viața de obște germenele zavistiei, al desbinării, al ruinei și al nenorocirii. Goana după averi nemuncite face din omul creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, animale răpitoare, asemenea fiarelor sălbatice.

Pentru aceștia nu există învierea Domnului, nu există praznicul de astăzi. Aceștia se închină numai Mamonei zicând cu bogatul din evanghelie «suflete ai multe bunătați, mănă, bea și te veselește». Dar nu-și dau seamă că deasupra tuturor veghează ochiul lui Dumnezeu care în tot momentul poate zice fiecăruia: «Nebune, astănoapte se va cere sufletul tău dela tine și atunci ce folos de toate acestea, cum vei da seamă de faptele tale înaintea scaunului de judecată a Tatălui din ceruri».

Să căutăm deci, iubți creștini, să ne desbărăm de toate legămintele păcatelor. Să ne luminăm cu prăznuirea zilei de astăzi. Să iertăm toate pentru înviere și să zicem «fraților» și celor ce ne urăsc pe noi. Să aducem mulțumire cucernică Mântuitorului că ne-a arătat calea fericirii celei vecinice. Să tocimim calea faptelor noastre în cărările poruncilor lui Dumnezeu, să slujim cu tot trupul și cu tot sufletul nostru lui Dumnezeu lucrând până când este ziua, căci va veni noaptea și atunci nime nu va mai putea lucra nimic pentru sine.

Astfel făcând ne vom împlini cu sfințenie datoria de creștini adevărați în viața aceasta de pe pământ, vom coborâ asupra noastră și asupra familiilor noastre darurile bogate ale Duhului sfânt, se va sălășlui pe pământ pace, între oameni bunăvoire și ne vom face vrednici de măreața bucurie a învierii Domnului, vrednici de împărțășirea vecinice fericiri, de care să vă învrednicească bunul Dumnezeu pe toți în vecii vecilor, amin.

După care împărșindu-vă binecuvântarea Noastră arhierescă și dorindu-vă ca sfințele

sărbători ale învierii Domnului să le petreceți în pace și multă bucurie, am rămas al Vostru al tuturor,

Dat în reședința Noastră episcopescă din Cluj, la ziua învierii Domnului, anul Domnului 1923,

De tot binele voitor

Nicolae
episcop.

Muzeul bisericesc ortodox român în Sibiu

Înzestrarea acestui muzeu important continuă a fi lăncedă și hotărât insuficientă. Din sumedenia de obiecte străvechi și vrednice de arătat, eșite din uz și vârate ici colo prin unghere, au încurs, pot zice, nimica toată, abia vre-o 200 piese, din cari unele sparte sau altcum nevoeșe.

Cu ocazia venirii, rând pe rând, la Sibiu, preoții noștri, episcopii și alți cărturari, ușor și comod ar putea aduce fiecare, unul o icoană din bătrâni sau două, altul o cruce filigran sculptată ori chipeș zugrăvită, al treilea un potir sau agneț străvechiu, o păreche serafimi, un patrafir frumos sau măcar un pomelnic măestrit, 2—3 ouă de Paști mândru încondeiate, o prescură sau noporoșnă uscată sau alt obiect bisericesc, vrednic de pus în muzeu.

Piese cu totul deteriorate, d. e. antimise zdrențuite, icoane bădăran pictate, prapore spălăcite, soite, în mare parte destrămate, strane sau cruci schilodite, n'au ce căuta în muzeu. Cu atât mai binevenite vor fi piese întregi și foarte vechi sau prezentând interes artistic, național sau istoric deosebit.

Eventuale cheltueli de împachetat și transport vor fi, la cerere, rebonificate. Obiecte de valoare relativ mare, d. e. agneti de argint, clopote străvechi, tâmpile întregi etc., pot fi imbiat muzeului spre cumpărare, descriind minuțios obiectul oferit și indicând prețul ultim.

Obiecte, cari fac parte din inventarul și averea unei sau altei biserici, n'ar trebui aduse sau trimise decât în urma aprobării prin comitetul parohial. Pentru iconostase întregi, potire de argint, evanghelii pompos legate și alte obiecte prețioase se va cere încuviințarea sinodului parohial, evitând astfel jalbele obștiei în viitor sau doară tragerea la răspundere.

O colecție bogată de ouă frumoase încondeiate și alta de prescuri și noporoșne uscate, eată una din problemele ce se impun muzeului bisericesc. Fotografii bine iscutite și reprezentând interiorul sau exteriorul bisericii ori școlii, cutare parastas mare, actul cuminecării etc. fac și ele parte din muzeu, de asemenea clopotele istorice și toacele străvechi, și stâlpii mormântali artistici ciopliți.

Condiție neapărată e înzestrarea fiecărui obiect închinat muzeului cu etichetă în regulă sau descriere cât mai amănunțită, cuprinzând numirea obiectului, obștească și eventual locală, anul sau măcar periodul confecționării, modul procurării și prețul resp. numele și încâtva biografie donatorului și alte note sau date de interes. Tot așa neapărat este a induce, cu numele, biserica, care dăruiește obiectul, comuna și județul.

Pe fotografii și planșe se va scrie în dos tot ce trebuie, ear pe antimise, patrafire, mănecări și alte țesături, etichetele se vor coase bine. Pe dosul icoanelor, ele se vor alipi cu aluat sau gumă. Dacă pot fi scrise direct, cu atât mai bine. Pe sfeșnice, cruci, potire, cădelnițe, clopote, strane și alte asemenea obiecte, etichetele scrise pe carton sau tăblițe ghiluite de lemn, se leagă cu spargă sau ață trainică, prevenind astfel desprinderea sau pierderea. Descrierea mai multor obiecte în aceeași scrisoare îngreuează înregistrarea aici. În lipsa ori cărei descrieri, cu neputință e înducerea absolut necesară în registru și etichetarea. Cu totul insuficientă și fără rost e descrierea, fie și directă, prin grai viu.

În scopul orientării țin a remarca că, drept local luminos și încăpător va servi muzeului sala de gimnastică și așa disponibilă, proprie frumosului edificiu seminarial. Aranjarea temeinică și cărmuirea muzeului s'au încredințat subscrisului, care bucuroș stau cu informații la dispoziția ori și cui s'ar adresa, verbal sau în scris. În orele neoficioase obiectele aduse pot fi date în grija portarului seminarial.

Din incidentul aniversării a jumătate secol dela moartea fericitului mare arhipăstor *Andrei Șaguna* cum și a nemuritorului *George Lazar* se vor aranja, către sfârșitul lui Iunie a. c., așadar preste 3 luni numai, sărbări în stil mare, la cari va participa marele public ortodox și străin, în frunte cu înalții dignitari bisericești și lumești de pretutindeni, mitropoliți și episcopi, miniștri și alte căpetenii.

Este dar îndeplin motivată invitarea stăruitoare adresată preoțimii noastre și celorlalți intelectuali ortodocși de a întreprinde *aveva fără zăbavă* și contribuind pe întrecute la înăvuierea muzeului nostru bisericesc, de curând înciprat.

Prof. D. Comșa, custode.

Paștile

Mare este bucuria creștinătății. Pretutindeni răsună strigătul bisericii: *Hristos a înviat!*

Știrea îmbucurătoare, adusă de inger femeilor mironosițe, se răspândește tot mai mult și aduce mângâiere în milioane de inimi omenesti. Au trecut 19 veacuri, de când s'a vestit pentru întâia oară: Isus din Nazaret, Cel răstignit, nu este aici, ci s'a sculat. La început, când s'a vestit știrea în Ierusalim, nu prea s'a crezut de nimeni. Prietini lui Isus se îndoiau, ținând înviearea de halucinație; dușmanii o negau, ținându-o de înșelătorie. Și totuși, tocmai lipsa de credință la unii, și necredința la alții, a dat învierii lui Hristos temelie trainică.

Noi înțelegem prea bine, că dușmanii Mântuitorului nu voiau să creadă, că cel mort a înviat. Cea dintâi știre au primit o dela străjerii mormântului, și mergând unii să cerceteze adevărul, au aflat așa cum li s'a vestit.

În zadar s'a cerut dela Pilat să păzească mormântul cu ostași până a treia zi, ca nu cumva, venind ucenicii lui noaptea, să-l fure și să zică norodului, că s'a sculat din morți. Soldații romani, aduși de pază, erau soldați treji, și nu era cu putință, ca cineva să urnească peatra pecetluită de pe mormânt. Nazarineanul era învins, era răstignit îngropat și groapa păzită. Morții dela groapă nu se mai întorc! Și deodată se vestește: *Hristos a înviat!*

Des de dimineață sinedriul e din nou adunat la sfat. Ostașii de pază povestesc cele văzute și petrecute. Le vine cam greu să spună «că au tremurat de frică și s'au făcut morți», dar n'au ce face.

Întrebările se înțeleg și fiecare ar voi să audă altă știre; în zadar, păzitorii nu se lasă amăgiți cu vorbe. Ei aduc dovadă hotărâtă: *Mormântul gol.*

Sinedriul e în nedumerire. Ce să facă? Să și recunoască greșeala? Nici odată! Nazarineanul nu va triumfa! Ce va zice norodul, când va observa șovăiala lor? Increderea și autoritatea lor e în primejdie! Dar ei știu ieși din încurcătură. Deși hotărârea nu e cinstită, totuși — o înșelăciune mică, pentru o pricină mare și spre scop «bun», nu li se pare tocmai rea: Cu bani se poate multe cumpăra, — chiar și ostașii romani. «Să spuneți, le zice ei, așa: Ucenicii Lui au venit noaptea și l-au furat, pe când noi dormeam». Înșelătorii ar fi așadar ucenicii, cari au luat trupul lui Hristos.

Apostolii, adevărat, se îndoiau de înviearea învâțătorului, dar numai atât; vrăjmașii lui Isus însă căutau să înșale poporul, să ascundă adevărul, să-i răpească credința în Cel înviat. Așa a fost atunci, — așa este, în unele locuri, și astăzi.

Înviearea se neagă de unii: El n'a înviat, deoarece e cu neputință așa ceva; El nu-i fiul lui Dumnezeu, căci dacă ar fi fiul lui Dumnezeu, ar avea autoritate dumnezească, oamenii ar trebui să se supună, să-l creadă, să-l asculte; — aceasta ar fi însă «știrbirea» libertății de gândire, o pierdere a «drepturilor suverane» ale omului. Motivele sânt aceleași azi ca și atunci: mândrie, egoism, ignoranță.

Ce s'ar fi întâmplat oare, dacă Ingerul vestește unuia din vrăjmașii Mântuitorului înviearea? Pe acesta nu l-ar fi crezut tovarășii săi, căci cauza necredinței nu zace în arătarea sau nea-rătarea unui inger, ci în voia necredinciosului.

Un profesor, ce-și zicea creștin, dar nega înviearea, deoarece nu credea în minuni din principiu, a fost întrebat: Dle profesor, ce ați zice dacă ați fi martorul ocular al unei minuni? — Dânsul a răspuns: «Eu aș zice, că la mijloc este o lege a naturii încă necunoscută, sau sim-

țurile mele m'au înșelat, — într'o minune însă n'aș crede nici când».

Omul acesta ar crede mai ușor, cum se vede, că el e bolnav de nervi, decât să creadă o minune.

N'au fost și dușmanii lui Isus martori oculari la minunile Sale? Dar în loc să le recunoască, căteau că le face Sâmbăta sau că le face cu ajutorul lui belzebub.

Necredincioșii vremii vechi își întemeiau necredința pe puterile oculte ale celui necurat, necredincioșii moderni își apără învățăturile cu «legile naturii încă necunoscute».

Păzitorii mormântului au negat înviearea orbii de puterea aurului; păzitorii filozofiei moderne sânt orbii de egoismul propriu, și totuși se găsesc azi oameni cari se închină cu admirație la acești profeți mincinoși. Ei cred că înainte de milioane de ani materia moartă a devenit vie, dar că înainte de două mii de ani un mort a înviat, aceasta nu o cred — deși atâția contemporani l-au văzut, au vorbit cu el, l-au atins.

Faptele și învățăturile legii creștinești se neagă, ear știința modernă se ridică la dogmă. Când omul nu mai crede în Dumnezeu, să face el singur idol, căruia i se închină.

Vestea învierii Mântuitorului a deșteptat și pe apostoli din amorțala în care căzuseră după cele întâmplate cu Isus. Ei au văzut cu ochii proprii mai mult ca ori care altul minunile lui Hristos; dar cu toate acestea față de minunea minunilor erau și ei îndoelnic. Era a treia zi, ziua Paștilor. Femeile care au fost în zori la mormânt, vestesc și ele că este viu. Doi dintre apostoli, Petru și Ioan, alergă încolo. Se întorc și ei cu aceeași veste. Strângându-se apoi zece la un loc cu ușile încuiate, apare deodată Cel înviat între dânșii; ei îl țin de năluca, de arătare înșelătoare; dar El le arată, că duhul carne și oase nu are.

Acum îndoiala este risipită din inimile lor. Totuși încă nu erau cu toții convinși. Toma nu era cu dânșii, când a venit Isus; deci când i-au spus ceilalți: «am văzut pe Domnul», el neîncrezător le taie vorba: «De nu voi vedea în mâine Lui semnele cuielor și de nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede!» El nu se mulțumește numai să-l vadă, ci voeste să-i atingă cu mâna semnele ranelor dela mâni și coastă. Trec opt zile și Toma nu dă înapoi. Tocmai la aceea vreme se arată Isus earăși apostolilor fiind și Toma cu dânșii. Palid la față și cu ochii spărieți să uită Toma la El. Și eată, că Isus să întoarcă spre el și-i zice: «*Adă, Tomă, degetul tău și mâna ta și le pune în semnul cuielor și în coasta mea și nu fii necredincios, ci credincios!*» Plin de credință și rusinat, pică Toma atunci în genunchi și mărturisește: «*Domnul meu și Dumnezeul meu.*»

Acum și Toma crede.

Cred toți apostolii, cred toți cei ce l-au cunoscut și nu țin această credință numai pentru dânșii, ci o vestesc lumii cu cuvântul și o întăresc cu sângele lor.

Și moartea lor e viața adevărului și a dreptății prin atâtea veacuri, e viață veșnic tânără, tot așa ca înainte de de două mii de ani, — căci și noi mărturisim astăzi plini de credință: «*Hristos a înviat!*» «*Adevărat ca'nviat!*»

Pr. Gh. Negură

Investire de episcopi

Investirea episcopilor Visarion Puiu de Bălți, Iacob Antonovici Bărlădeanul al Dunării de jos, și Iustinian Teculescu, episcop militar, s'a făcut Vineri cu deosebită solemnitate la Palatul regal.

La ora 12 M. S. Regele, însoțit de A. S. Regală Principele Carol a venit în sala tronului.

Imediat după aceasta episcopii, îmbrăcați în odăjdii, au fost conduși în fața tronului.

Dl ministru Banu a citit decretul regal pentru numirea celor trei episcopi, după care M. S. Regele a predat fiecăruia cărțile episcopale.

M. S. Regele a urât rând pe rând noilor aleși prosperitate în noile eparhii.

PP. SS. LL. au răspuns mulțumind.

Ce trebuie să știm despre țară și neam

Profesorul universitar și membru al Academiei Române, dl S. Mehedinți, este și Efor la liceul Cantemir din București. În calitate de urmă a fost invitat să spună elevilor câteva cuvinte cu ocazia serbării naționale din ziua de 10 Mai 1921.

Cuvintele, ca fagurul dulce de miere, cum sânt scrise toate numeroasele scrieri ale dlui Mehedinți, au apărut într'o broșură frumos tipărită în Editura Cartea Românească din București.

Broșura e ilustrată cu câteva vederi și fotografii din țara și istoria noastră românească. Aici vedem monumentul Tropaeum Trajani, ridicat de marele împărat după cucerirea Daciei, vedem panorama minunată a Dunării, înfrând între munți, alta, spre Cazane, vedem calea ce si-a croit o O tul, sfredelind Carpații pe la Turnu-Roșu, ca să ducă lacrimile noastre de aici, la frații de cealaltă parte ai uriașului, care păzea granița urgisită. Din frumusețile naturii vedem mai departe icoana lacului fermecat Sfânta Ana din creerii munților aproape de băile Tușnad, apoi tabla săpată pe malul Dunării pentru pomnirea isprăvilor lui Traian, și în fine, Munții de sare dela Slănic pe Prahova.

Din istorie ni se înfățișează chipurile lui Decebal, Traian, a lui Mircea, Iancu Huniade, Stefan cel Mare, a lui Mihai Viteazul, a lui Horia, capul Moșilor și a lui Tudor, capul pandurilor olteni dela 1821.

Și pentru ce atâtea icoane încântătoare din țară, atâtea figuri mărețe din istoria noastră?

Ca să ne răspundă la întrebarea, ce și-a pus-o în fața elevilor, care răspuns este și titlul broșurii:

Ce trebuie să cugete un român despre țară și nația română?

La întrebarea aceasta vorbește elevilor cu o drsgoste fără seamăn despre frumusețile țării noastre, de munții, de râurile, câmpiile roditoare, comorile din sinul pământului țării noastre; le spune ce zice cronicarul Miron Costin, vorbind străinilor despre frumusețea și rodnicia pământului nostru: «*N'o întreci, nici tu, Eghipete, cu toată a ta fală.*»

De aceea, dragii mei, luați seama, le zice dl Mehedinți:

«*Unde a ingenunchiat Traian, ingenunchiați și voi, cari ați apucat și voi hotare largi ca cele din vremea lui Ulpiu Traian... colindați tot pământul nostru și să-l iubiți din adâncul inimilor voastre... și voi și cărturarii, cum îl iubesc plugarii, păstorii și toți cei cari răscolesc țărâna lui binecuvântată... Aduceți-vă aminte de dorința din urmă a soldatului căzut pentru întregirea hotarelor:*

«*Așezați-mă cu capul spre Ardeal,* — spre vatra părintească... gândiți-vă la ceasul cel din urmă a lui Dan Căpitan de plai, care mai avea o singură dorință: să treacă Nistrul îndărăt, să mai sărute odată pământul țării, care i s'a părut că trăsare și-l cunoaște... acest pământ este în adevăr una cu trupul poporului român... iubiți-l.»

După acestea trece la istoria neamului. Vorbește de obârșia noastră, de mândria sângelui și înălțimea sufletului românilor, de tulpina Dacilor și Goșilor nemuritori.

«*Tineri ai generației de azi, puteți fi mândri nu numai de pământul, dar și de poporul nostru.*

«*Fiți mândri, că valul nu ne-a copleșit nici odată, ba încă în mijlocul greutăților, am avut destulă putere să dăm și altora din al nostru.*

«*Nu e popor pe fața planetei, înaintea căruia să fim siliți a ne pleca ochii fără speranță de a-l ajunge, și chiar de a-l întrece. Cât privește pe vecini, nu stau o clipă la îndoială:*

«*Sântem cei mai vechi creștini decât ori care dintre ei... mai vechi în cultură, decât ori care... avem o poezie și o artă populară, care n'o dăm pe-a nimănu... avem un început de cultură superioară... de știință care poate suferi pe ori care dintre voi alături de cele mai mari nume ale omenimii...»*

Cetind broșura, tinăr și bătrân, te simți fermecat de frumusețile țării noastre, de obârșia noastră și zici în gândul tău: Pentru țară și neam, avutul și sângele!

Moșul.

Sinodul protopopesc din Hunedoara

Sinodul nostru protopopesc s'a ținut în 26 Februar v. (11 Martie n.) 1923.

După serviciul divin, cuvântul de deschidere al păr. protopop A. Ludu a fost și de astădată o caldă chemare la muncă pentru tot ce este moral și național; a fost glasul unui suflet însetat după roade și succese pozitive: «Preotul, muncitor în via Domnului și în ogorul culturii naționale, nu poate fi om de rând, el trebuie să întrupeze o personalitate morală. Atribuțiunile înalte cu care trebuie să fie împodobită persoana adevăratului preot, au să se exteriorizeze prin fapte; de altă parte mireanul fruntaș, căruia biserica i-a oferit scaun onorific în fruntea corporațiilor sale, prin premergere cu exemplu bun în fața poporului, — va da puterme sucurs și muncii pastorale a preotului».

Actul P. Ven. Consistor constată «cu laudă» munca și progresele arătate în protocolul sinodului protopopesc ținut în anul trecut în Hunedoara.

Din raportul general prezentat reese: Toate exhibitel (536) rezolvate. Toate raționimile până la 31 Dec. 1922, precum și toate bugetele pro 1923 înaintate. Toate contribuțiile și taxele datorate către tract și Consistor — deplin achitate. Deci, chestiile de ordin administrativ bisericesc — în perfectă ordine.

În ce privește mișcarea culturală din tract, se constată: afară de 7 localități, unde nu a funcționat nici un fel de școală, dar pentru cari locuri s'a intervenit la guvern, și avem și răspuns satisfăcător, — pretutindeni tinerimea școlară s'a împărțit de lumina școlii. În câteva parohii a funcționat școala de adulți și analfabeți.

S'au deschis case culturale în patru localități. Reuniuni de femei, cu scopuri culturale (afară de în 6 localități) s'au înființat în toate parohiile, cu statute, cu fonduri modeste și cu un mare număr de membre. Biblioteca protopresbiterală (tractuală) și celelalte biblioteci parohiale, — toate înființate în acești 3 ani din urmă, revarsă raze de lumină în șirurile poporului, și îmbogățesc cunoștințele preoților.

«Asociațiunea» are agenturi în 19 comune (matere și filii) cu un număr aproape de 600 membri, și cu biblioteci parohiale. Preoții toți sânt membri ai Asociațiunii.

Cu ocazia conferențelor cercurilor religioase preoțești, conduse cu tact, s'au obținut bune rezultate.

În scopul continuării operei, sinodul decide: Se decretează obligativitatea înființării *casei culturale* în fiecare comună, și în legătură strânsă cu aceasta organizarea tineretului adult. O comisie designată de sinod va pregăti proiectul de statute: 1. pentru organizarea tineretului și a jocurilor aceluia, 2. pentru înființarea casei culturale și programa ei de muncă.

S'a decis apoi prenumărarea a zece exemplare, pentru fiecare comună, din gazeta «Lumina Satelor». Unde nu s'ar găsi abonați care se poată plăti exemplarele, să se plătească din bugetul bisericii. Dl N. Macrea, deputat s nodal și congresual, declară că plătește costul pentru zece exemplare din «Lumina Satelor» pe un an. Tot asemenea dl inginer I. Onciul, conducătorul Uzinelor de fier din Hunedoara, declară că plătește abonamentul pentru 30 exemplare din aceeaș gazetă, care se va distribui credincioșilor din acest tract.

Hotărârile sinodului din anul trecut privitoare la «ajutorarea reciprocă pentru zidiri și reparări de biserici» și «Reuniunea tractuală de înmormântare» cu scop cultural și caritativ, se mențin obligându-se din nou preoții și intelectuali din tract a năzu pentru punerea în practică a acestora.
Pr. George Rain.

Dela Asociația clerului «Andrei Șaguna» — Secția Sibiu. P. On. Domni prezenți ai despărțimintelor: Bran, Brașov, Făgăraș, Mediaș, Mercurea, Oituz, Orăștie, Sighișoara și Târnava sânt rugați a încredința pe preoții cari vin la Sibiu, ca să ridice dela Secretariatul Asociației anele și broșurile menite pentru membri. Ceilalți dni prezenți cari au primit deja aceste cărți, sânt poțiti a le desface, cu prilejul cel mai apropiat, pe prețul indicat pe Anale, ear Biblioteca bunului păstor Nr. 12 cu 8 Lei, și Români ortodoxi și uniți români, 10 Lei exemplarul. Banii sânt a se administra părintelui secretar consistorial Virgil Nistor, casier central al Asociației.

Știrile zilei

De sfințele sărbători ale Invierii Domnului, trimitem cititorilor noștri creștinescul salut: Hristos a înviat!

Predică în catedrală. Dumineca trecută a rostit în biserica noastră catedrală o frumoasă predică Dr. Ioan Stroia.

Banca «Albina» din Sibiu, institutul financiar românesc cel mai vechi, în întreg cuprinsul României întregite, și cea mai consolidată bancă ardelenescă și-a ținut adunarea generală ordinară a cincizecea în 24 Martie 1923. S'a luat act, și cu acest prilej, de frumoasele progrese și rezultate financiare realizate în anul de gestiune 1922. Din suma de Lei 508 171.29, destinată pentru scopuri culturale și de binefacere, s'au votat: Fondului pentru clădirea Internatului de băeți, Sibiu, Lei 100,000 (rata II din Lei 500,000 votate); «Asociațiunii» pentru diferite trebuințe și scopuri Lei 50,000; Mesei studenților, Sibiu, Lei 40,000 etc. etc. În locul regretatului Andrei Bârseanu, a fost ales membru în consiliul de administrație dl Dr. V. Braniște, ceilalți 2 membri au fost realeși.

Redeschiderea universităților. Rectorii și decanii școalelor noastre superioare au decis deschiderea pe ziua de 16 April 1923 a tuturor universităților, academiilor și politehnicelor. Studenții cari vor face disordine în interiorul instituțiilor unde sânt înscriși, se pedepsesc cu eliminare. Cursurile se pot prelungi până la sfârșitul lui Iunie, potrivit cu necesitățile instituțiilor și după hotărârile consiliilor profesoriale respective.

Revista «Crucea» din 15 l. c. scrie despre cuvântarea I. P. S. Sale Mitropolitului nostru următoarele: I. P. S. Nicolae al Ardealului a fost, după cum se exprimă toată lumea, la înălțimea așteptărilor, făcând să vibreze în ascultătorii ortodoxi sentimentele de fală și de bucurie pentru credința lor străbună. I. P. S. cu o fineță de admirat a știut să profite de atmosfera creiată în senat de strălucita cuvântare a mitropolitului primat Miron, producând efecte care îmbrăcau în fața senatului pe amândoi ierarhii ortodoxi într-o aureolă dintre cele mai strălucite.

† **Protopresbiterul Gheorghe Petrescu** din Caransebeș, a răposat în 7/20 Martie 1923 în vârstă de 71 ani și în al 48-lea an de serviciu ca profesor de tipic și cântare bisericească la institutul teologic-pedagogic diecezan din Caransebeș. Rămășițele pământești ale regretatului adormit s'au așezat spre veșnică odihnă în cimiterul dela biserica sf. Ioan din Caransebeș, Vineri în 10/23 Martie 1923 la ora 3 d. a. În veci amintirea lui!

Avis. Comitetul asociației învățătorilor români din județul Sibiu a decis, ca excursiunea de studii, care va dura circa 10 zile, să se facă în jumătatea a doua din luna Iunie 1923 dela Sibiu, prin localitățile Craiova, Corabia, Cernavodă, Constanța, București, Câmpina, Sinaia, Brașov, Făgăraș, Sibiu. Învățătorii, cari doresc a participa la excursiune, să se anunțe la secretarul secției, dl *Aurel Barbu*, învățător în Sibiu, cel mai târziu până la 15 April n. 1923 și să plătească taxa de înscriere 100 lei. Informațiuni se dau la: Biroul central și prezidenții cercurilor culturale.

Recrutarea tinerilor din orașul Sibiu (născuți în 1902) se ține în sala de ședințe a primăriei, strada Mitropoliei Nr. 2, în 11—13 April 1923, începând de la ora 7 dimineața.

Act de mulțămire. Comitetul central al «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român» cu sediul în Sibiu, aduce la cunoștință, că datele pentru importanta lucrare cu titlul «Jertfele Românilor din Ardeal, Bănat, Crișana, Sătmăr și Maramurăș, aduse în războiul mondial din anii 1914—1918», au fost adunate și prelucrate de dl Teodor V. Păcățian, cu ajutorul foarte prețios și indispensabil al autorităților administrative: Ministerul de Interne, Secretariatul general Cluj, prefecturile județene, administratorii de plase, primăriile orașelor municipale, ale orașelor și satelor, cum și cu ajutorul preoțimii, la îndemnul venerabilelor Consistoare. Comitetul central aduce tuturor cele mai vii mulțumiri pentru lucrarea săvârșită.

S'a inapoiat și episcopul Széchenyi la Oradea-Mare, cel cu două patrii, despre care credeam că ne-a părăsit. S'a inapoiat și are de gând să plece la București spre a «spulbera acuzele de rău patriot». Și ne vine să credem că va reuși. Ne întrebăm, oare până când va tot trece granițele acest prelat aristocrat, — când noi nu putem trimite nici măcar o carte, necum preoți pentru cei 100,000 credincioși ortodocși români rămași în Ungaria? (L. R.)

Reforme rusești. Autoritățile sovietice își urmează drumul «reformelor»: un proiect de lege voește să stabilească, pentru toată Rusia, ca zi de repaos ziua de *Luni* în locul *Dumineci*. Musulmanii n'au să mai sărbătorească ziua de *Vineri*, nici israeliții *Sâmbăta*, dar nici creștinii *Dumineca*, ci se impune ziua de *Luni* tuturor religiilor. Ar fi, cum s'ar zice, unificare cu furca roșie.

Expoziție de vite în Sibiu. Pe la sfârșitul lunii April 1923 se va ținea în Sibiu o mare expoziție de vite de tot soiul: Armăsari, cai, boi, vaci, tauri, tăurenci, oi, porci etc. care va întrece toate expozițiile de acest fel ținute până acum în Ardeal. Se vor împărți multe premii și se prevede a fi cercetată de foarte multă lume din tot cuprinsul României întregite. Sfătuim pe toți crescătorii de vite să se prezinte cu vitele lor, care le au pe lângă casă bine ținute și de soi. Sibiu, în 20 Martie 1923. Pentru reuniunea agricolă română a jud. Sibiu: *Isidor Dopp*, secretar.

Italianii și maghiarii. Se laudă unii maghiari în țara ungurească, prin gazetele lor, că au izbutit să dobândească prietenia italienilor. Un ziarist român a vizitat zilele acestea pe ilustrul profesor universitar, Luigi Luzzatti, fost ministru al Italiei în mai multe rânduri. Profesorul Luzzatti a declarat următoarele: Ungurii caută să submineze simpatiile care le are România la noi în Italia; nimeni însă nu poate să-i aprobe: ungurii pe care eu li detest, sânt un popor cu tendințe cuceritoare și învățați nu să domine, ci să oprime. Se vor convinge sper că pretențiile lor sânt irealizabile și că nu mai pot aspira la dominarea unor ținuturi, a căror origine nu este ungurească și ai căror locuitori sânt străini de rasa turanică.

Revista Teologică, nr. 2 din 1923, cuprinde: N. Colan: Biserica ortodoxă în noua constituție. Arhim. Scriban: Studiul pastoral în biserica românească. Diac. Gr. Cristescu: Instrucție religioasă și educație creștină. Florica Scriban: Gândind la viața viitoare. Pr. militar I. Dăncilă: Predică la Dumineca Vameșului și Făriseului. Preot. P. Morușca: Pregătirea Mântuitorului pentru pășirea sa publică. (Meditație). N. Colan și Preot. M.: Mișcarea literară: Soziale Fragen in Urchristentum. Papism și ortodoxism în Ardeal sau profiră și cunună de spini. Blioteca societății clerului prahovean «Caritatea» Nr. 1: Străduințe și jertfe în via Domnului. Români ori uniți? Neculce: Cronică bisericească-culturală: Concordatul dintre Vatican și Letonia. Congresul delegaților preoțimii ortodoxe din țară. O satisfacție: Transferarea episcopului catolic Glattfelder Gyula. Infrățire culturală. * * Note și Informații. Dela Asociația clerului Andrei Șaguna. — Redacția și Administrația: Sibiu, str. Mitropoliei Nr. 32. Abonamentul 24 lei pe jumătate de an.

Eforia școalelor secundare Sibiu mulțumește pe calea aceasta dlor Dr. Ioan Bunea și Dr. Ioan Fruma, pentru sumele de câte Lei 200 dăruite Cantinei școlare, în amintirea regretatului Octavian Zaharia, fost consilier la Curtea de Apel.

Din cercurile meserieșesti. Se aduce la cunoștința Onor. public din Sibiu și jur, că Duminecă în 25 Martie n. a. c. și-a început activitatea «Sindicatul național al măestrilor români din Sibiu de toate breslele» sub scutul și în cadrul «Reuniunii meseriașilor români din Sibiu» din str. Brukenthal Nr. 17. Scopul sindicatului este: preluarea de lucrări din orice breaslă spre executare; dă lămuriri și informații în orice direcție ce aparține meseriilor; a promova și cultiva meseriile la noi la români. Sindicatul are în program, între altele, și deschiderea unei expoziții industriale permanente în Sibiu. Membrii noi se pot înscrie la cassarul sindicatului George Baciu, fabricant de mobile, în strada Șaguna Nr. 17. Informații se pot lua dela subscrisul. Sibiu, 30 Martie 1923. *Ioan Stanciu*, prez. sindicatului.

Dentistul Munteanu

Sibiu, strada Regina Maria Nr. 7, Sibiu (39) (edificiul „Banca Românească”) 1—4

Dinți și proteze în aur și cauciuc

Nr. 1103 Plen.

(38) 1-2

Publicație de licitație

Consistorul diezei ort. rom. din Cluj dă în întreprindere în cale de licitație publică lucrările de construire ale bisericii catedrale din Cluj și invită pe antreprenorii doritori a lua parte la această licitație ca până în ziua de 30 Aprilie 1923 ora 5 p. m., să prezinte la sediul consistorului diezean din str. Iuliu Maniu 31: Ofertele lor închise și sigilate precum și o adeverință dela cassa diezeană, că au depus un vadiu de 200 000 lei numerar, ori hârtii de valoare, sau libele dela institute solide, care vadiu se va estrada celui încredințat numai după terminarea și colaudarea lucrărilor, iar celorlalți reflectanți imediat după hotărâre.

Planurile se pot vedea la consistoriu, asemenea caetul de sarcini speciale, proiectul de deviz în alb și tabloul prețurilor de bază tot în alb.

Antreprenorii au latitudinea de a face oferte și în alte condiții decât cele prevăzute în dosarul de licitație. Consistorul își rezervă dreptul, de a încredința cu executarea lucrărilor fără considerare la prețuri și condițiuni de ofertare pe acela, care va prezenta mai multă garanță de soliditate.

Cluj, din ședința plenară a consistorului diezean, ținută la 7/20 Martie 1923.

Dr. Vasile Sava
secretar consistorial

Nicolae Ivan
episcop

Nr. 329/1923

(37) 1-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III. Laslaul-român, din protopresbiteratul Târnava, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare în termenul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încuviințare a protopresbiterului se vor prezenta în parohie spre a cânta, celebra ori cuvânta.

Cetatea de baltă, la 12 Martie 1923 v. Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tractului Târnava în înțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter

Nr. 8/923

(35) 2-3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor de clasa III-a Almașul mare-Josoni, și Bulbuc cu filia Curpeni din protopopiatul Geoagiului se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Venitele împreună cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotației dela stat.

Doritorii de-a ocupa unul din aceste posturi își vor înainta cererile de concurs, provăzute cu documentele cerute, subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică pentru a se face cunoscuți credincioșilor.

Geoagiu, la 1/14 Martie 1923.

Oficiul protopopesc ort.rom. în înțelegere cu comitetele parohiale.

V. Goron
protopop

Nr. 158/923

(30) 2-3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de cl. III-a Juncul de jos, cu filia Jun-

cul de sus, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, iar concurenții cu observarea dispozițiilor reglementare se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică. Brad, la 12 Martie 1923.

Oficiul protopopesc ort.rom. al Zarandului.

P. Pîso
protopop

Nr. 255/923

(32) 3-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. I, din Sebeșul de jos, protopresbiteratul ort. rom. al Avrigului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele, împreună cu acest post de paroh, sânt cele fasonate în coala B., pentru întregirea venitelor preoțești dela stat, stolele statorite prin conculusul comitetului și sinodului parohial din 15/28 Ianuar 1923, precum și locuința în natură.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și subștearnă cererile concursuale iustruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral al Avrigului (posta Avrig, județul Sibiu) până la termenul susindicat având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta, eventual celebra și face cunoscință cu poporul și poziția locului. Avrig, 3 Martie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Avrigului în înțelegere cu comitetul parohial.

Ion Căndea
protopop

Aviz!

«Insoțirea de credit» din Valendorf (județul Târnava-Mare) fiind sub lichidare, sânt rugați toți aceia, cari au vr'o pretensiune față de această cooperativă, să-și însinue această pretensiune în decurs de 30 zile — dela publicarea acestui aviz — comisiunei de lichidare, căci după expirarea acestui termen, nu va fi luată în considerare.

(36) 2-3

Valendorf, la 1 Martie 1923.

Comisiunea de lichidare

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare

Istoria biseriească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaș,

profesor universitar și membru al Acad. române

La Librăria Arhidiecezană în Sibiu, se află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Șaguna

Prețul: crudo Lei 4—, broșat Lei 6—, plus porto postal Lei 2—.

Tribunalul Sibiu

Nr. C. of. 520/1923.

(40) 1-1

Publicațiune

în cauză de concordat judiciar

Tribunalul Sibiu aduce la cunoștință publică, că la cererea societății pe acții «Schieb» fabrică de mașini, Sibiu, a introdus procedura concordatului forțat în afară de faliment.

Numește ca inspector de avere pe dl Dr. Ion Dordea, adv., Sibiu.

Provoacă creditorii, că până inclusive la 14 Mai 1923, să și anunțe pretențiunile în modul determinat de art. 28 în scris, indicând titlul și suma pretențiunei, eventuale acoperiri de cambii cu menționarea dreptului hipotecar sau a altor garanții și sub consecințele legale determinate de art. 43 a ordonanței 4070/1915 M. E. și la desbatere să aducă cu sine cambiile sau alte eventuale documente probatori originali relativ la pretențiunile lor.

Asistarea prin avocat nu este obligatorie.

Desbaterea concordatului o fixează pe ziua de 1 Iunie 1923 ora 9 în biroul consilierului Dr. Vasile Dan, et. I. camera Nr. 61—62.

Efectul de drept a acestei proceduri începe cu ziua de azi.

Sibiu, la 14 Martie 1923.

Pentru conformitate: (S. T.) Gerbert m. p.,
Béres
judecător în substituție a referentului

La Librăria Arhidiecezană,
Sibiu, strada Măcelarilor 45, se găsesc de vânzare cele mai bune:

Cărți de bucate

sub titlul **Poftă Bună**, de Zotti Hodoș. Au apărut: Partea I à 6 Lei, Partea III à 12 Lei, Partea IV à 12 Lei. Plus porto postal, à Lei 2-50.

Catalogul

cărților și imprimatelor (blanchetelor) din editura și depozitul

Librăriei arhidiecezane

cuprinzând un număr foarte considerabil de cărți bune și folositoare, grupate în XXV de titluri, precum și specificarea de blanchete în afaceri bisericesti, școlare și episcopale pentru oficiile protopresbiterale și parohiale, asemenea și pentru direcțiunile liceelor și școalelor primare, a apărut și s'a trimis tuturor oficiilor protopresbiterale.

Se mai află în depozit portretele MM. LL. regele Ferdinand I și regina Maria, a arhiepiscopului-mitropolit Andrei baron de Șaguna, Miron Romanul și Ioan Mețianu, și a marelui mecenat Emanuil Gozdu, precum și diferite icoane.

Se pot comanda la Librăria arhidiecezană și odoare și odăjdii bisericesti, cu prețurile cele mai reduse.

Se publică separat broșurile dela 62 «Bibliotecii» ce se află în depozit.

Comandele se execută mai avantajos prin rambursare.

Se primesc comande și pentru cărți cari nu se cuprind în catalog, procurându-se cu posibilă grabire.

Librăria primește comande și pentru procurarea de sigile și ștampile.

Prețul catalogului: 2 lei, ear porto postal 50 bani.

Anunțuri și reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuințat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.